

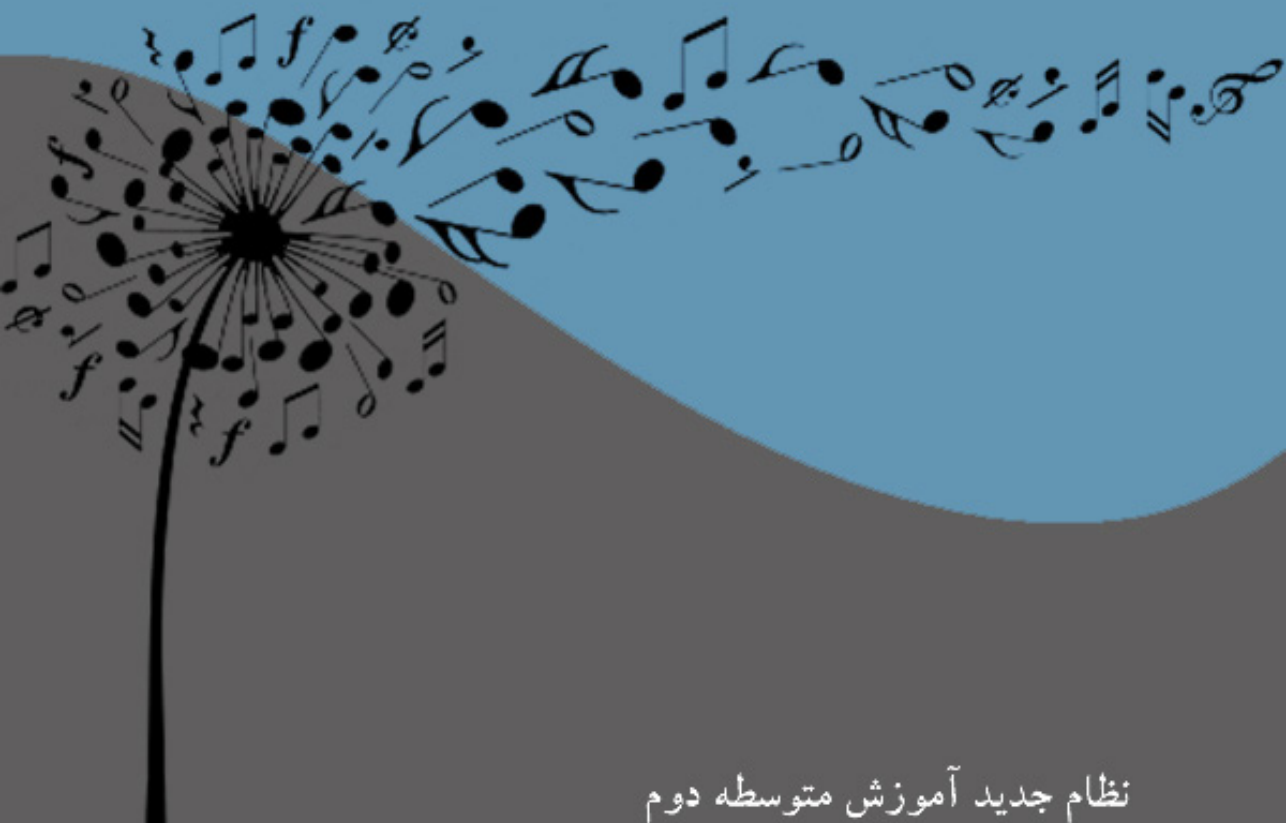
وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی

معاونت امور هنری

آموزش استانداردهای مهارت سرایش و ترییت شنوایی

دفتر برنامه‌ریزی و آموزش‌های هنری

کد استاندارد: ۸۳-۷/۱۰-ف، هـ

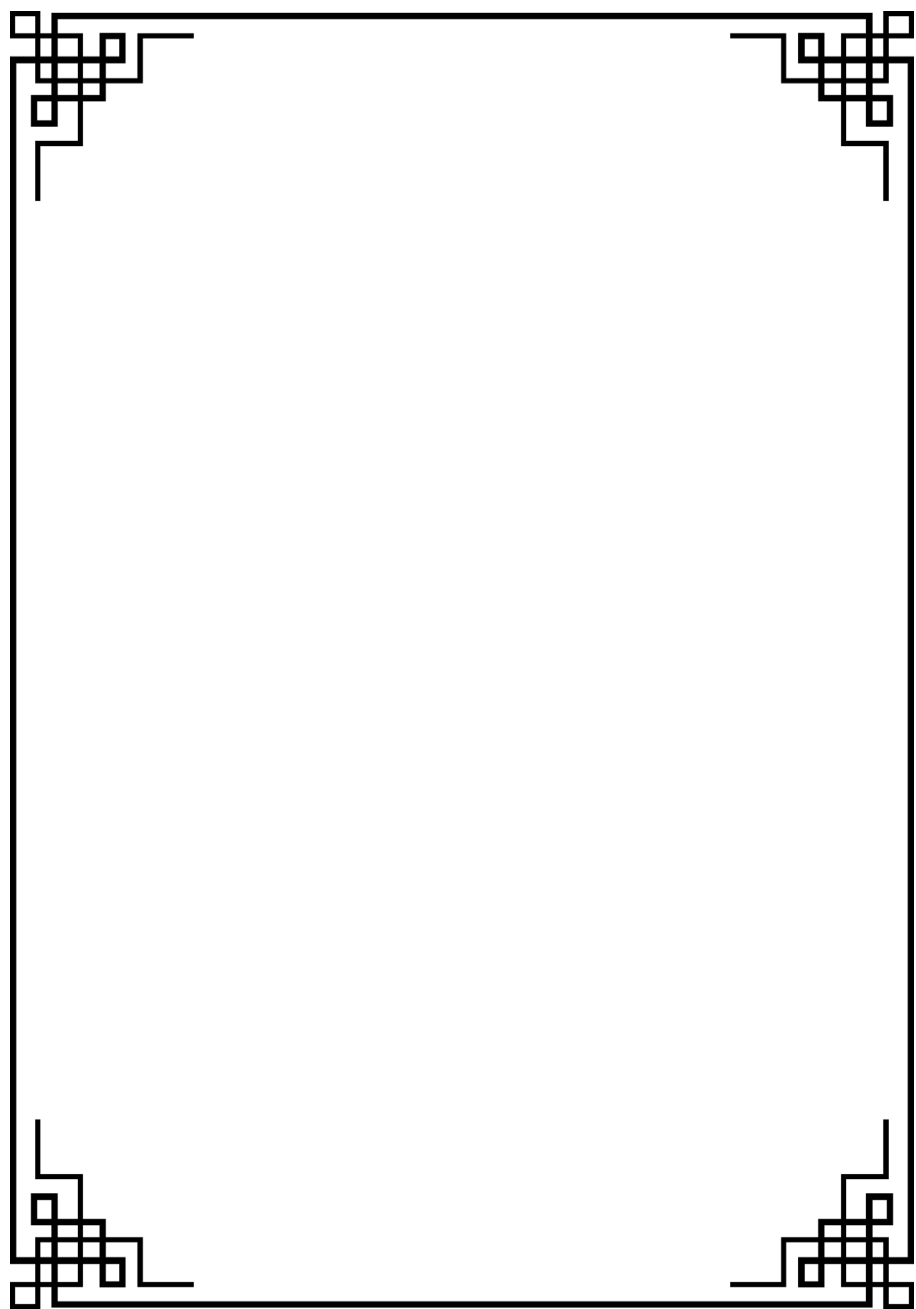

نظام جدید آموزش متوسطه دوم

آموزش استانداردهای مهارت سرایش و تربیت شنوایی

دفتر برنامه‌ریزی و آموزش‌های هنری
با کد استاندارد ۸۳-۱۰/۷ ف، هـ

زیر نظر شورای نویسندگان

دفتر برنامه‌ریزی و آموزش‌های هنری		نظارت و برنامه‌ریزی
سرایش و تربیت شنوایی		عنوان
مجید حسینیعلی بهبهانی، محمدرضا صفرپور نورودی		مؤلفان
مجید حسینیعلی بهبهانی، محمدرضا صفرپور نورودی		تدوین‌کننده
تهمینه طالبی		ویراستار
تهمینه طالبی		صفحه‌آرا
غزاله روحی		طراح جلد
		شابک
مؤسسه توسعه‌ی هنرهای معاصر		ناشر
کتیبه		چاپ و صحافی
۱۰۰۰ نسخه		تیراژ
		قیمت
چاپ اول، ۱۴۰۱		سال انتشار

با اراده و عزم راسخ خود به طرف علم و عمل و کسب دانش و بینش حرکت نمایید که
زندگی زیر چتر علم و آگاهی، آن قدر شیرین و انس با کتاب و قلم و اندوخته‌ها، آن قدر
خاطره آفرین و پایدار است که همه تلخی‌ها و ناکامی‌های دیگر را از یاد می‌برد.

امام خمینی (ره)

مقدمه:

«موسیقی رابطه‌ی منظمی است بین صوت و زمان»

به زبان عربی موسیقی، به زبان‌های اروپایی موزیک و به زبان پارسی باستان خُنیا گفته می‌شود، یک نوع از هنر است که عناصر اصلی تشکیل‌دهنده آن، صدا و سکوت و زمان است. که از عناصر اصلی تشکیل‌دهنده آنها زیروبمی (نواک) که تعیین‌کننده ملودی و هارمونی است و ضرب‌آهنگ یا ریتم است.

موسیقی را هنر بیان احساسات به وسیله آواها و نواها گفته‌اند که مهم‌ترین عوامل آن صدا و ریتم هستند و همچنین دانش ترکیب صداها به گونه‌ای که خوش آیند باشد و سبب انبساط و انقلاب روان شود.

پیشینیان موسیقی را چنین تعریف کرده‌اند: معرفت الحان و آنچه التیام الحان بدان بود و بدان کامل شود. ارسطو موسیقی را یکی از شاخه‌های ریاضی می‌دانسته و فیلسوفان اسلامی نیز این نظر را پذیرفته‌اند، همانند ابن سینا که در بخش ریاضی کتاب شفا از موسیقی نام برده‌است ولی از آنجا که همه ویژگی‌های موسیقی مانند ریاضی مسلم و غیرقابل تغییر نیست، بلکه ذوق و قریحه سازنده و نوازنده هم در آن دخالت تام دارد، آن را هنر نیز می‌دانند. در هر صورت موسیقی امروز دانش و هنری گسترده‌است که بخش‌های گوناگون و تخصصی دارد.

افلاطون: موسیقی یک ناموس اخلاقی است که روح به جهانیان، و بال به تفکر و جهش به تصور، و ربایش به غم و شادی و حیات به همه چیز می‌بخشد.

ابونصر فارابی: موسیقی علم شناسایی الحان است و شامل دو علم است؛ علم موسیقی عملی و علم موسیقی نظری.

ابوعلی سینا: موسیقی علمی است ریاضی که در آن از چگونگی نغمه‌ها از نظر ملایمت و سازگاری، و چگونگی زمان‌های بین نغمه‌ها بحث می‌شود.

دفتر برنامه‌ریزی و آموزش‌های هنری

فهرست مطالب

فصل اول: توانایی تشخیص کشش‌ها و فرم‌های ساده (فیگورهای ساده)	
۱۰	۱-۱ آشنایی با تقسیمات ساده یک ضرب ساده
۱۰	۱-۲ آشنایی با تقسیمات غیر ساده یک ضرب ساده
۱۹	۱-۳ آشنایی به خطوط اتحاد و اتصال
۲۷	۱-۴ آشنایی با وزن خوانی تقسیمات ساده یک ضرب ساده
۲۷	۱-۵ آشنایی با وزن خوانی تقسیمات غیر ساده یک ضرب ساده
۳۰	۱-۶ شناخت اصول نگارش تقسیمات ساده یک ضرب
۳۳	۱-۷ شناخت اصول نگارش تقسیمات غیر ساده یک ضرب
۳۶	۱-۸ شناخت اصول وزن خوانی تقسیمات ساده
۸۱	۱-۹ شناخت وزن خوانی تقسیمات غیر ساده یک ضرب
۳۸	۱-۱۰ اصول نگارش خط اتحاد و خط اتصال
۴۰	۱-۱۱ شناخت اصول وزن خوانی کشش‌های دارای خطوط اتحاد در ریتم‌های ساده
۴۹	۲ پرسش‌های چهار گزینه‌ای
۶۳	سؤالات عملی
فصل دوم: توانایی تشخیص کشش‌ها و فرم‌های ترکیبی (فیگورهای ترکیبی)	
۸۴	۲-۱ آشنایی با تقسیمات ساده یک ضربی ترکیبی
۸۴	۲-۲ آشنایی با تقسیمات غیر ساده یک ضرب ترکیبی
۸۶	۲-۳ آشنایی با خطوط اتحاد و اتصال در میزان‌های ترکیبی
۸۸	۲-۴ آشنایی با وزن خوانی تقسیمات ساده یک ضرب ترکیبی
۹۱	۲-۵ آشنایی با تقسیمات غیر ساده یک ضرب ترکیبی
۹۱	۲-۶ شناخت اصول نگارش تقسیمات ساده یک ضرب ترکیبی و تقسیمات غیر ساده یک ضرب ترکیبی
۹۲	۲-۷ شناخت اصول نگارش خطوط اتحاد و اتصال در میزان‌های ترکیبی
۹۳	۲-۸ شناخت روش و اصول وزن خوانی تقسیمات ساده و غیر ساده یک ضرب ترکیبی
۹۵	۲ پرسش‌های چهار گزینه‌ای
۹۶	سؤالات عملی

فصل سوم: توانایی تشخیص و خواندن ریتم‌های ساده	
۹۸	۱-۳ آشنایی با ریتم دوضربی ساده
۹۹	۲-۳ آشنایی با ریتم‌های سه‌ضربی ساده
۱۰۰	۳-۳ آشنایی با ریتم‌های چهارضربی ساده
۱۰۰	۴-۳ آشنایی با حرکت دست (هماهنگی ضرب‌ها با مترونوم) در وزن‌خوانی ریتم‌های ساده
۱۰۲	۵-۳ شناخت اصول و روش وزن‌خوانی در ریتم دوضربی، سه‌ضربی و چهارضربی
۱۰۳	۶-۳ شناخت حرکت دست (هماهنگی ضرب‌ها با مترونوم) در وزن‌خوانی ریتم‌های ساده
۱۰۷	پرسش‌های چهارگزینه‌ای
۱۱۴	سؤالات عملی
فصل چهارم: توانایی تشخیص و خواندن ریتم‌های ترکیبی	
۱۱۵	۱-۴ آشنایی با ریتم دوضربی ترکیبی
۱۱۸	۲-۴ آشنایی با ریتم سه‌ضربی ترکیبی
۱۴۳	۳-۴ آشنایی با ریتم چهارضربی ترکیبی
۱۵۵	۴-۴ آشنایی با حرکت دست (هماهنگی ضرب‌ها با مترونوم) در وزن‌خوانی ریتم‌های ترکیبی
۱۵۷	۵-۴ شناخت اصول و روش وزن‌خوانی ریتم‌های دوضربی، سه‌ضربی و چهارضربی ترکیبی
۹۸	۶-۴ شناخت حرکت دست (هماهنگی ضرب‌ها با مترونوم) در وزن‌خوانی ریتم‌های ترکیبی
۹۸	پرسش‌های چهارگزینه‌ای
۹۹	سؤالات عملی
فصل پنجم: توانایی تشخیص و خواندن ریتم‌های لنگ (مختلط)	
۱۰۰	۱-۵ آشنایی با ریتم دو بخشی لنگ
۱۰۲	۲-۵ آشنایی با ریتم سه بخشی لنگ
۱۰۳	۳-۵ آشنایی با ریتم چهاربخشی لنگ
۱۰۷	۴-۵ آشنایی با حرکت دست (هماهنگی ضرب‌ها با مترونوم) در وزن‌خوانی ریتم‌های ترکیبی
۱۱۴	۵-۵ شناخت وزن‌خوانی در ریتم دوبخشی لنگ
۱۱۵	۶-۵ شناخت وزن‌خوانی در ریتم سه بخشی لنگ
۱۱۵	۷-۵ شناخت وزن‌خوانی در ریتم چهاربخشی لنگ

۹۸	پرسش‌های چهارگزینه‌ای
۹۹	سؤالات عملی
فصل ششم: توانایی تشخیص و اجرای فواصل پیوسته گام نمونه ماژور (دوماژور)	
۱۰۰	۶-۱ آشنایی با فواصل درجات گام ماژور
۱۰۲	۶-۲ آشنایی با حرکت پیوسته یکی به بالا
۱۰۳	۶-۳ آشنایی با حرکت پیوسته یکی به پایین
۱۰۷	۶-۴ آشنایی با حرکت پرودری (همسایه) به بالا
۱۱۴	۶-۵ آشنایی با حرکت پرودری (همسایه) به پایین
۱۰۰	۶-۶ آشنایی با حرکت دوتایی و سه‌تایی به بالا
۱۱۵	۶-۷ آشنایی با حرکت دوتایی و سه‌تایی به پایین
۱۱۸	۶-۸ شناخت فواصل گام ماژور به همراه ساز پیانو
۱۴۳	۶-۹ شناخت فواصل گام ماژور بدون ساز پیانو
۱۵۵	۶-۱۰ شناخت حرکت پیوسته یکی به بالا با پیانو
۱۵۷	۶-۱۱ شناخت حرکت پیوسته یکی به بالا بدون پیانو
۹۸	۶-۱۲ شناخت حرکت پرودری به بالا با پیانو
۹۸	۶-۱۳ شناخت حرکت پرودری به بالا بدون پیانو
۹۹	۶-۱۴ شناخت حرکت پرودری به پایین با پیانو
۱۰۰	۶-۱۵ شناخت حرکت پرودری به پایین بدون پیانو
۱۰۰	۶-۱۶ شناخت حرکت دوتایی و سه‌تایی به بالا با پیانو
۱۰۲	۶-۱۷ شناخت حرکت دوتایی و سه‌تایی به بالا بدون پیانو
۱۰۳	۶-۱۸ شناخت حرکت دوتایی و سه‌تایی به پایین با پیانو
۱۰۷	۶-۱۹ شناخت حرکت دوتایی و سه‌تایی به پایین بدون پیانو
۱۱۴	پرسش‌های چهارگزینه‌ای
۱۱۵	سؤالات عملی
فصل هفتم: توانایی تشخیص و اجرای فواصل منفصل گام نمونه ماژور	
۱۱۵	۷-۱ آشنایی با فواصل مختلف میان درجات گام ماژور
۱۱۵	۷-۲ آشنایی با فواصل دوم

۹۸	۷-۳ آشنایی با فواصل سوم
۹۹	۷-۴ آشنایی با فواصل چهارم
۱۰۰	۷-۵ آشنایی با فواصل پنجم
۱۰۰	۷-۶ آشنایی با فواصل ششم
۱۰۲	۷-۷ آشنایی با فواصل هفتم
۱۰۳	۷-۸ آشنایی با فواصل هشتم
۱۰۷	۷-۹ شناخت سرایش فاصله دوم با ساز و بدون ساز
۱۱۴	۷-۱۰ شناخت سرایش فاصله سوم با ساز و بدون ساز
۱۰۰	۷-۱۱ شناخت سرایش فاصله چهارم با ساز و بدون ساز
۱۱۵	۷-۱۲ شناخت سرایش فاصله پنجم با ساز و بدون ساز
۱۱۸	۷-۱۳ شناخت سرایش فاصله ششم با ساز و بدون ساز
۱۴۳	۷-۱۴ شناخت سرایش فاصله هفتم با ساز و بدون ساز
۱۵۵	۷-۱۵ شناخت سرایش فاصله هشتم با ساز و بدون ساز
۱۵۷	پرسش‌های چهارگزینه‌ای
۹۸	سؤالات عملی

فصل هشتم: توانایی تشخیص و اجرای فواصل پیوسته گام نمونه مینور (لامینور)

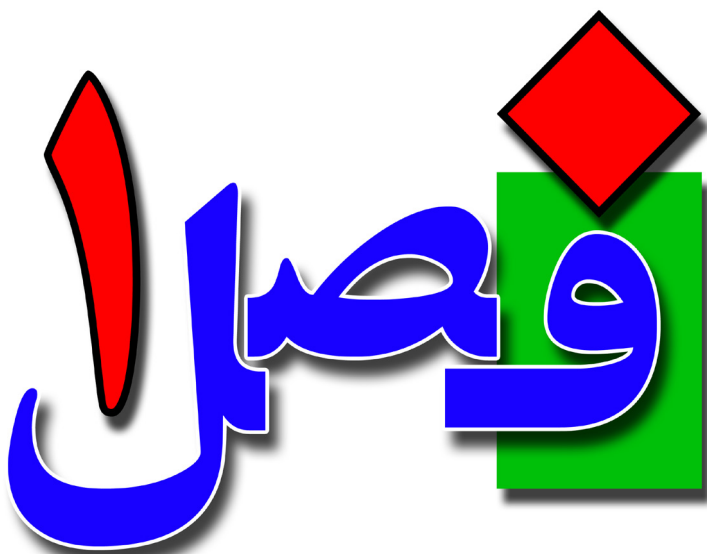
۹۹	۸-۱ آشنایی با فواصل درجات گام مینور
۱۰۰	۸-۲ آشنایی حرکت پیوسته یکی به بالا
۱۰۰	۸-۳ آشنایی با حرکت پیوسته یکی به پایین
۱۰۲	۸-۴ آشنایی با حرکت پرودری به بالا
۱۰۳	۸-۵ آشنایی با حرکت پرودری به پایین
۱۰۷	۸-۶ آشنایی با حرکت دوتایی و سه‌تایی به بالا
۱۱۴	۸-۷ آشنایی با حرکت دوتایی و سه‌تایی به پایین
۱۱۵	۸-۸ شناخت فواصل گام مینور به همراه ساز پیانو
۱۱۵	۸-۹ شناخت فواصل گام مینور بدون پیانو
۱۱۵	۸-۱۰ شناخت حرکت پیوسته یکی به بالا با پیانو
۱۱۵	۸-۱۱ شناخت حرکت پیوسته یکی به بالا بدون پیانو

۹۸	۸-۱۲ شناخت حرکت پیوسته یکی به پایین با پیانو
۹۹	۸-۱۳ شناخت حرکت پیوسته یکی به پایین بدون پیانو
۱۰۰	۸-۱۴ شناخت حرکت برودری به بالا با پیانو
۱۰۰	۸-۱۵ شناخت حرکت برودری به بالا بدون پیانو
۱۰۲	۸-۱۶ شناخت حرکت برودری به پایین با پیانو
۱۰۳	۸-۱۷ شناخت حرکت برودری به پایین بدون پیانو
۱۰۷	۸-۱۸ شناخت حرکت دوتایی و سه تایی به بالا با پیانو
۱۱۴	۸-۱۹ شناخت حرکت دوتایی و سه تایی به بالا بدون پیانو
۱۰۰	۸-۲۰ شناخت حرکت دوتایی و سه تایی به پایین با پیانو
۱۱۵	۸-۲۱ شناخت حرکت دوتایی و سه تایی به پایین بدون پیانو
۱۱۸	پرسش های چهارگزینه ای
۱۴۳	سوالات عملی

فصل نهم: توانایی تشخیص و اجرای فواصل منفصل گام نمونه مینور

۱۵۷	۹-۱ آشنایی با فواصل مختلف میان درجات گام مینور (تئوریک)
۹۸	۹-۲ آشنایی با فواصل دوم
۱۵۵	۹-۳ آشنایی با فواصل سوم
۹۹	۹-۴ آشنایی با فواصل چهارم
۱۰۰	۹-۵ آشنایی با فواصل پنجم
۱۰۰	۹-۶ آشنایی با فواصل ششم
۱۰۲	۹-۷ آشنایی با فواصل هفتم
۱۰۳	۹-۸ آشنایی با فواصل هشتم
۱۰۷	۹-۹ شناخت سرایش فاصله دوم با ساز و بدون ساز
۱۱۴	۹-۱۰ شناخت سرایش فاصله سوم با ساز و بدون ساز
۱۱۵	۹-۱۱ شناخت سرایش فواصل چهارم با ساز و بدون ساز
۱۱۵	۹-۱۲ شناخت سرایش فواصل پنجم با ساز و بدون ساز
۱۱۵	۹-۱۳ شناخت سرایش فواصل ششم با ساز و بدون ساز
۱۱۵	۹-۱۴ شناخت سرایش فواصل هفتم با ساز و بدون ساز

۹۸	۹-۱۵ شناخت سرایش فواصل هشتم با ساز و بدون ساز
۹۹	پرسش‌های چهارگزینه‌ای
۱۰۰	سؤالات عملی

توانایی تشخیص کشش‌ها و فرم‌های ساده (فیگورهای ساده)

۱۵ ساعت نظری

۲۸ ساعت عملی

هدف‌های رفتاری:

آشنایی با تقسیمات ساده یک ضرب ساده

آشنایی با تقسیمات غیرساده یک ضرب ساده

نگارش تقسیمات ساده یک ضرب

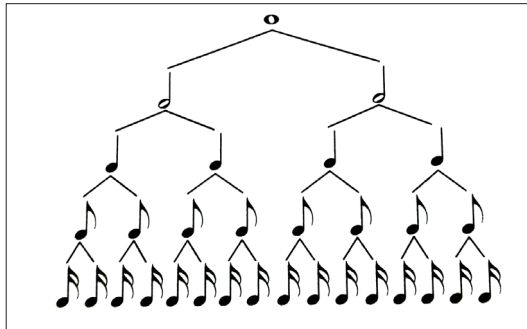
نگارش تقسیمات غیرساده یک ضرب

وزن‌خوانی کشش‌های دارای خطوط دارای اتحاد و

اتصال

۱-۱/۱ آشنایی با تقسیمات ساده یک ضرب ساده

در تئوری موسیقی خواندیم که چنانچه دیرند گرد را به عنوان ضرب کامل در نظر بگیریم، دیرند سفید $\frac{1}{2}$ ضرب، دیرند سیاه $\frac{1}{4}$ ضرب، دیرند چنگ $\frac{1}{8}$ ضرب و دیرند دولاچنگ $\frac{1}{16}$ ضرب خواهند بود. یعنی می‌توان گفت که یک دیرند گرد معادل دو سفید، یا چهار سیاه یا هشت چنگ و یا شانزده دولاچنگ خواهد بود.

هر یک از دیرندهای بالا می‌توانند به عنوان «یک ضرب» در نظر گرفته شوند که این به میزان نمای قطعه بستگی دارد. میزان نما به صورت دو عدد است که به طور عمودی روی هم نوشته می‌شوند و نشان دهنده تعداد ضرب و همچنین نوع ضرب در یک میزان هستند. میزان نماها کسر نیستند و خواص کامل کسر (مثلاً ساده پذیری) را ندارند به همین دلیل این روزها به آن‌ها «کسر میزان» نمی‌گویند و برای نامیدن آن‌ها از واژه‌ی «میزان نما» استفاده می‌کنند. در میزان‌های ساده، عدد بالایی نشان‌دهنده تعداد ضرب است و عدد پایینی نشان‌دهنده نوع ضرب است به این صورت که عدد ۱ معادل دیرند گرد، عدد ۲ معادل دیرند سفید، عدد ۴ معادل دیرند سیاه، عدد ۸ معادل دیرند چنگ و عدد ۱۶ معادل دیرند دولاچنگ می‌باشد. برای مثال، میزان نمای $\frac{3}{4}$ به این معنی است که در هر میزان ۳ ضرب وجود دارد و هر ضرب معادل یک سیاه است و همچنین میزان نمای $\frac{4}{8}$ گویای آن است که در هر میزان ۴ ضرب وجود دارد و هر ضرب معادل یک چنگ است. هر یک از ضرب‌ها می‌توانند به ضرب‌های کوچک‌تری تقسیم شوند. برای مثال یک سیاه را می‌توان به اقسام زیر خرد کرد. در نظر داشته باشید که کوچک‌ترین زمان را «دولاچنگ» در نظر گرفته‌ایم و فعلاً از آوردن دیرندهای نقطه‌دار اجتناب نموده‌ایم.

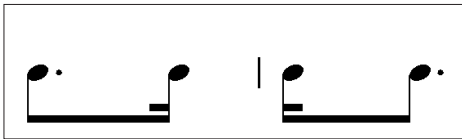

۲-۱/۱ آشنایی با تقسیمات غیر ساده یک ضرب ساده

برای درک بهتر واژه‌ی «تقسیمات غیر ساده» بهتر است در ابتدا با مفهوم دیرند ساده و ترکیبی آشنا شویم؛

هریک از کشش‌های گرد، سفید، سیاه و... به طور مستقل (خارج از نوع میزان) دیرند ساده می‌باشند و چنانچه جلوی هر یک از آن‌ها نقطه قرار گیرد، به آن‌ها دیرند ترکیبی می‌گوییم. می‌دانیم که چنانچه نقطه، سمت راست نت یا سکوتی قرار گیرد، به اندازه نصف کشش آن نت یا سکوت به خودش اضافه می‌گردد. با توجه به آنچه گفته شد، سفید نقطه‌دار یا چنگ نقطه‌دار ترکیبی هستند، در حالی که سفید یا چنگ به تنهایی دیرندی ساده هستند. همچنین توجه به این نکته ضروری است که دیرند ترکیبی با دیرند متحد تفاوت دارند.

حال به تقسیمات غیر ساده‌ی یک ضرب ساده می‌پردازیم. در اینجا کشش چنگ نقطه‌دار را داریم که در صورت همراهی با دولاچنگ، یک ضرب کامل را تشکیل خواهد داد. بنابراین فیگورهای زیر نیز قابل شکل‌گیری است.

البته همانطور که می‌دانید یک دیرند سفید را نیز می‌توان به یک سیاه نقطه‌دار و چنگ نیز تقسیم کرد. در مورد دیرند گرد نیز همین راهکار (سفید نقطه‌دار + سیاه) کار کرد دارد.

۳-۱/۱ آشنایی با خطوط اتحاد و اتصال

حتماً در برگه‌های نت با خطوط منحنی کمانمانندی که رو یا زیر برخی از نت‌ها قرار دارند برخورد کرده‌اید. خطوطی که گاه دو نت و گاه تعداد بیشتری از نت‌ها را در بر می‌گیرند.

این خطوط تا حدودی شبیه به یکدیگرند اما کارکردی متفاوت دارند.
خط اتحاد: خطی است منحنی، که روی دو نت قرار می‌گیرد که دارای سه ویژگی می‌باشند:

۱. هم‌نام باشند.

۲. هم اکتاو باشند.

۳. مجاور باشند.

چنانچه این سه شرط همزمان برقرار بود آنگاه نت دوم زیر خط اتحاد، زمان خود را به نت اول می‌دهد و خودش خوانده یا نواخته نمی‌شود. در واقع خط اتحاد مانند علامت جمع برای کشش‌ها عمل می‌کند. به کمک خط اتحاد می‌توان کشش‌هایی که به کمک نقطه هم حاصل نمی‌شود، به دست آورد نظیر اتحاد سیاه با دولاچنگ.

اما خط اتصال خطی منحنی است، که روی یا زیر دو یا چندین نت کنار هم قرار می‌گیرد و نشان‌دهنده‌ی اجرای نرم و پیوسته است به طوری هر نت بدون قطع صدا و با کمترین گسست ممکن و بدون خیز قوی به نت بعدی می‌رود.

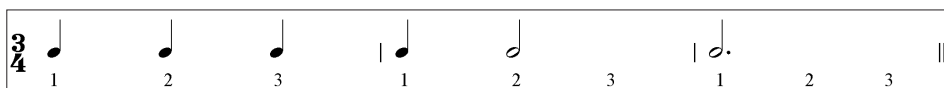

۴-۱/۱ آشنایی با وزن خوانی تقسیمات ساده یک ضرب ساده

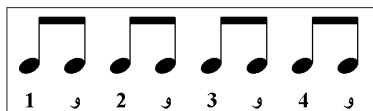
همانطور که گفتیم، هر دیرند سیاه قابل اجرا با فیگورهای شش گانه زیر است. (البته تا تقسیم به دولاچنگ یعنی زمانی که دولاچنگ را کوچک‌ترین دیرند در نظر بگیریم).

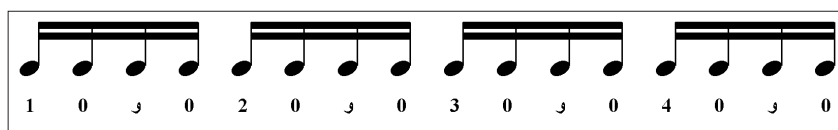
حال برای شمارش هر کشش سیاه می‌توان به روش‌های زیر عمل کرد:
تقسیم یک بخشی: در اینجا برای هر سیاه یک عدد می‌شماریم و تا پایان میزان به اعداد اضافه می‌شود. مثلاً در میزان $\frac{3}{4}$ در هر میزان تا عدد ۳ می‌شماریم و هر ضرب معادل یک سیاه است.

تقسیم دو بخشی: در این نوع تقسیم هر سیاه به دو بخش تقسیم شده برای شمردن آن از یک «عدد» به همراه حرف «و» استفاده می شود.

تقسیم چهاربخشی: در این نوع تقسیم، هر سیاه به چهار بخش تقسیم شده و برای شمردن آن معمولاً بین «عدد» و «و» از حرف انگلیسی «O» هم استفاده می شود.

آنچه که مشخص است این است که تقسیمات چهاربخشی از تقسیمات دو بخشی کامل تر است و تقسیمات دو بخشی نیز از تقسیم یک بخشی کامل تر و کاربردی تر است. در تقسیمات بالا باید دقت نمایید که زمان شمارش یک نت با زمان شمارش تقسیمات آن یکسان است و هجاها (منظور «و» و «O» است) فقط در بین اعداد جای داده شده است و مثلاً چنانچه در تقسیمات یک بخشی، هر عدد با صدای تیک مترونوم همزمان می شود، در تقسیمات دو و چهاربخشی نیز اعداد باید با تیک مترونوم همزمان باشند و هجاها باید به فواصل مساوی بین تیک ها قرار بگیرند.

۵-۱/۱ آشنایی با وزن خوانی تقسیمات غیر ساده یک ضرب ساده

همانطور که دیدیم، نت ها می توانند نقطه دار شوند و این نقطه، نصف ارزش زمانی آن نت را به خودش اضافه می کند. حال با در نظر گرفتن این نقطه تقسیمات یک ضرب (یک ضرب می تواند گرد، سفید، سیاه و... در نظر گرفته شود) همراه با نت نقطه دار چنین خواهد بود.

۶-۱/۱ شناخت اصول نگارش تقسیمات ساده یک ضرب

یکی از موارد مهمی که برای خواندن روان تر یک قطعه موسیقی به ما کمک می کند، رعایت اصول نت نویسی است. امروزه ناشران برای نت نویسی ریتم از اصول کاملاً منظم و جا افتاده ای پیروی می کنند.

• اصل اول این است که موسیقی باید در عین ایجاز کامل، ساختار وزنی روشنی داشته باشد. رعایت اصول نت نویسی، خواندن نت را برای نوازنده آسان تر می کند. نت نویسی روشن و موجز ریتمیک با استفاده صحیح از نقطه، خط اتحاد، شاهین و سکوت حاصل می شود. نقطه می تواند کنار هر نتی بیاید به شرطی که دیرندی بیش از گنجایش میزان ایجاد نکند و برای مدت مدید موجب ابهام در ضرب ها نشود. در صورت بروز هر کدام از این دو حالت، باید دیرند لازم را به جای نقطه با خط اتحاد تأمین کرد.

در میزان های ساده دسته بندی نت ها بهتر است به گونه ای باشد که مجموع نت های هر دسته، برابر با یک ضرب شود. استفاده از دونقطه در میزان های ساده معمول است اما بهتر است استفاده نشود. به طور کلی، جز در مواردی که یک دیرند برای نت مورد نظر وجود دارد، بهتر است نت ها طوری نوشته شوند که بتوان در میان تک تک ضرب های هر میزان یک خط میزان فرضی قرار داد. به مثال زیر توجه کنید:

ریتم هر چهار میزان مشابه هم است اما در میزان اول ضرب های دو و سه و چهارم میزان پنهان است. در میزان دوم به دلیل خرد شدن سفید، سر ضرب سوم هم نمایان شده و به شکل چنگ قابل مشاهده است. در میزان سوم به واسطه خرد شدن سیاه نقطه دار، ضرب دوم هم قابل مشاهده است و در میزان آخر، کلیه ضرب ها از هم تفکیک شده و خوانش را راحت تر می کند.

در میزان های چهار ضربی، معمولاً ضرب دوم و سوم را به هم وصل نمی کنند اما وصل ضرب های سوم و چهارم به یکدیگر رایج است. در میزان های سه ضربی، وصل ضرب دوم به سوم رایج است و همچنین وصل ضرب اول و دوم هم مجاز است. شاهینی که نت های چنگ یا کوچک تر را به هم وصل می کند نباید موجب سر در گمی و ایجاد ضرب پنهان شود.

در نمونه فوق میزان اول به شیوه درست نت‌نگاری شده و میزان‌های دوم و سوم دارای ایراد است (دسته‌های سه‌تایی تریوله نیستند و در این کتاب سخنی از تریوله به میان نیامده است). در مورد استفاده از شاهین باید توجه شود که معمولاً بیش از شش نت را نمی‌توان با یک شاهین به هم متصل نمود، مگر اینکه همگی درون یک ضرب باشند و در این صورت نیز بهتر است که شاهین‌ها شکسته شوند تا راحت‌تر خوانده شوند.

۷-۱/۱ شناخت اصول نگارش تقسیمات غیر ساده یک ضرب

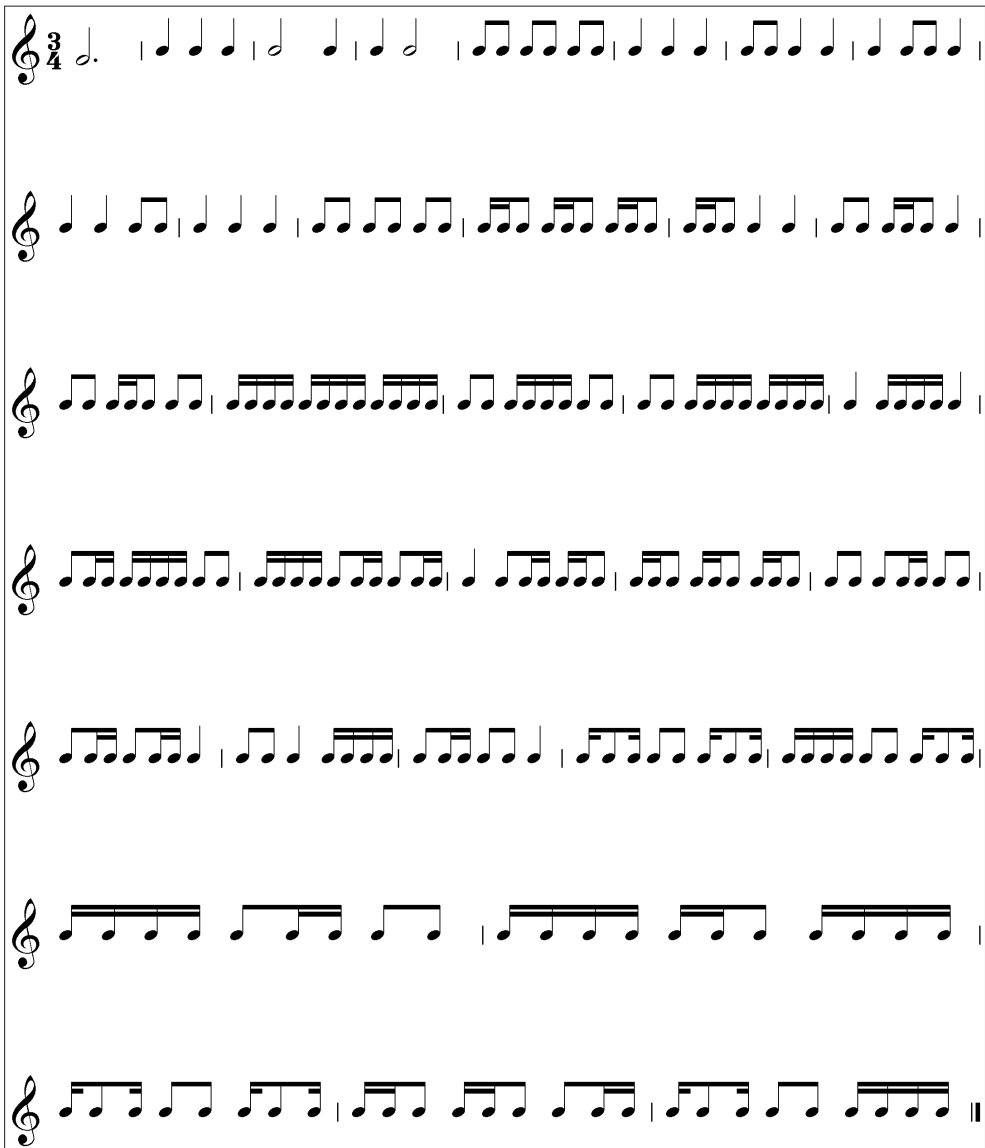
تقسیم غیر ساده به معنای خرد کردن یک دیرند بزرگ‌تر به دیرندهای کوچک‌تر است به طوری حداقل یکی از دیرندهای آن، نقطه‌دار باشد. در تقسیم یک ضرب در میزان‌های ساده، فیگورهای زیر ممکن است پدید آیند:

۸-۱/۱ شناخت اصول وزن خوانی تقسیمات ساده

تمرینات زیر را با مترونوم انجام دهید، سرعت مترونوم در ابتدا باید پایین باشد. تمرینات را با سرعت کم شروع کنید (پیشنهاد ما سرعتی حدود ۵۰ است) سپس هر زمان توانستید بدون ایراد و مکث آن‌ها را بخوانید وقت آن رسیده که تمپو را کمی بالا ببرید. هرگز تمرینات را با سرعت بالا شروع نکنید. اجرای صحیح با سرعت پایین بسیار بهتر از یک اجرای سریع و پر ایراد است.

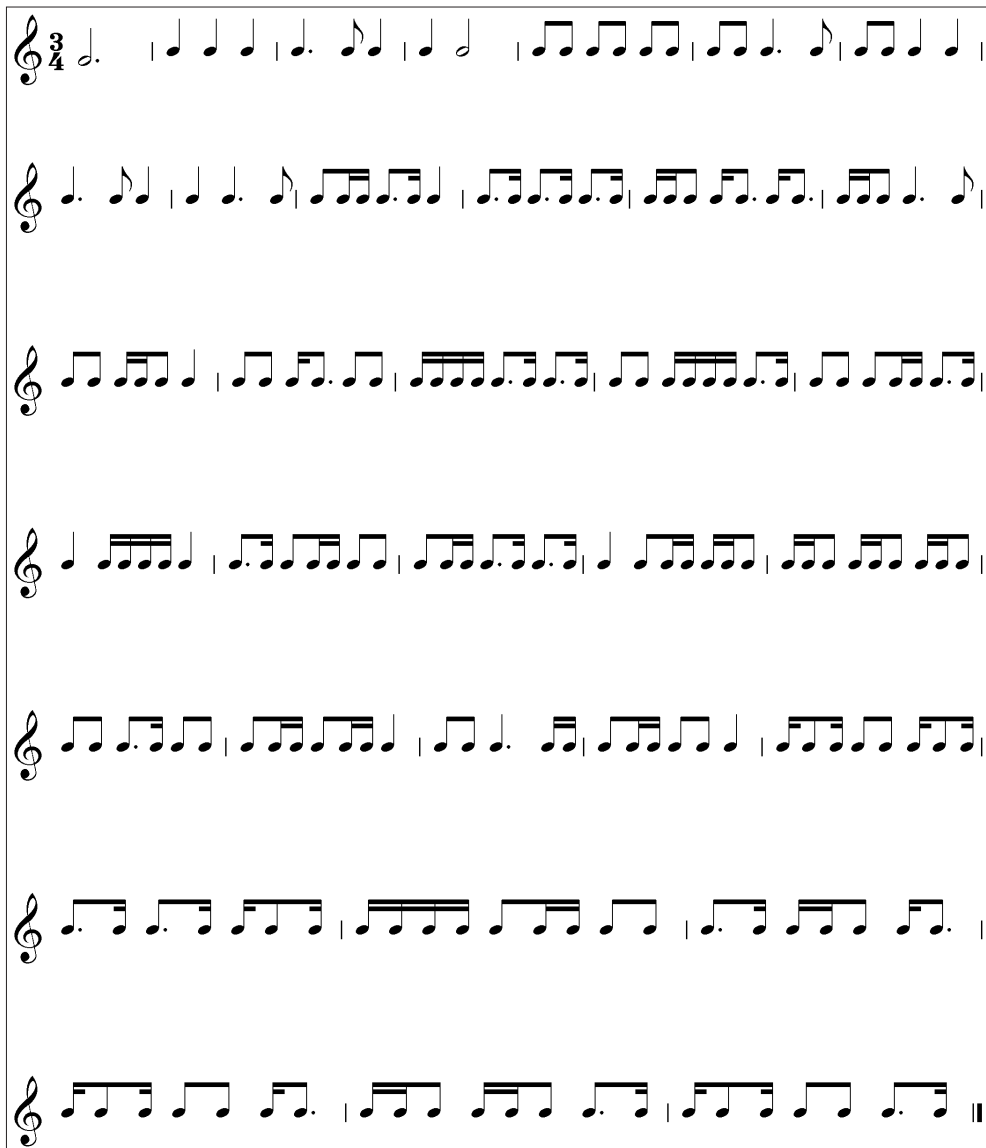
The musical exercise is written in 4/4 time and consists of six staves. The first staff starts with a treble clef and a 4/4 time signature, followed by a whole rest. The second staff contains a series of eighth notes. The third staff features a mix of eighth and sixteenth notes. The fourth staff continues with eighth and sixteenth note patterns. The fifth staff shows a more complex rhythmic structure with beamed eighth notes. The sixth staff concludes the exercise with a double bar line.

۹-۱/ شناخت وزن خوانی تقسیمات غیر ساده یک ضرب

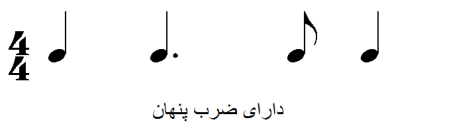
قبلاً با تقسیمات غیر ساده یک ضرب ساده آشنا شدیم. حال برای درک بهتر آن می‌توانید ریتم‌های زیر را بخوانید.

The musical exercise is written in 4/4 time and consists of six staves of rhythmic notation. The notation includes various note values such as quarter, eighth, and sixteenth notes, as well as rests, to be read aloud.

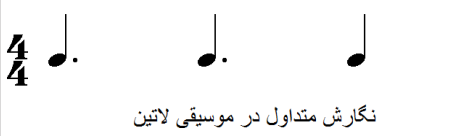
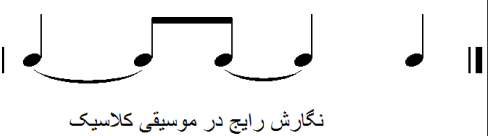

۱۰-۱/۱ اصول نگارش خط اتحاد

استفاده از خط اتحاد در برگه‌های نت بسیار متداول است و حتی گاه بجای استفاده از نقطه نیز برای سهولت ریتم‌خوانی استفاده می‌شود. خط اتحاد نسبت به نقطه کارآیی بیشتری دارد. بسیاری از دیرندها را نمی‌توان با نقطه ایجاد کرد اما خط اتحاد این امکان را به نگارنده می‌دهد که هر دیرندی را ایجاد کند. همانطور که قبل‌تر اشاره کردیم بهتر است ریتم به گونه‌ای نوشته شود که ضرب پنهان ایجاد نشود. به همین دلیل در بسیاری از موارد که دیرندی را می‌توان با نقطه ایجاد کرد با خط اتحاد ایجاد می‌کنند. به مثال زیر توجه کنید.

 دارای ضرب پنهان	 بدون ضرب پنهان
--	--

الگوی زیر نیز در موسیقی لاتین به نام فیگور باسانوا کاربرد فراوان دارد که البته در موسیقی کلاسیک بهتر است توسط خط اتحاد نوشته شود.

 نگارش متداول در موسیقی لاتین	 نگارش رایج در موسیقی کلاسیک
--	--

در فیگور بالا عمدتاً دیرندها نصف آنچه که نوشته شده است هستند.

۱۱-۱/۱ شناخت اصول وزن‌خوانی کشش‌های دارای خطوط اتحاد در ریتم‌های

ساده

در این قسمت به خواندن ریتم‌هایی می‌پردازیم که در آن‌ها از خط اتحاد استفاده شده است. توصیه می‌شود چنانچه در خواندن ریتمی که دارای خط اتحاد است مشکل دارید، ابتدا آن را بدون در نظر گرفتن خط اتحادش بخوانید و سپس خط اتحاد را به آن اضافه کنید.

4/4 ♪ ♪ ♪ ♪ | ♪. ♪ | ♪ ♪ ♪ | ♪ ♪ ♪. ♪ |

♪ ♪ ♪ ♪ ♪ | ♪. ♪ ♪ ♪ | ♪. ♪ ♪ ♪ | ♪. ♪ ♪ ♪ |

♪ ♪ ♪ ♪ ♪ | ♪ ♪ ♪ ♪ ♪ ♪ ♪ | ♪ ♪ ♪ ♪ ♪ |

♪ ♪ ♪ ♪ ♪ ♪ ♪ ♪ | ♪ ♪ ♪ ♪ ♪ ♪ ♪ | ♪ ♪ ♪ ♪ ♪ ♪ ♪ |

♪ ♪ ♪ ♪ ♪ ♪ ♪ ♪ | ♪ ♪ ♪ ♪ ♪ ♪ ♪ | ♪. ♪ ♪ ♪ ♪ |

♪ ♪ ♪ ♪ ♪ ♪ ♪ ♪ | ♪ ♪ ♪ ♪ ♪ ♪ ♪ | ♪ ♪ ♪ ♪ ♪ ♪ ♪ ||

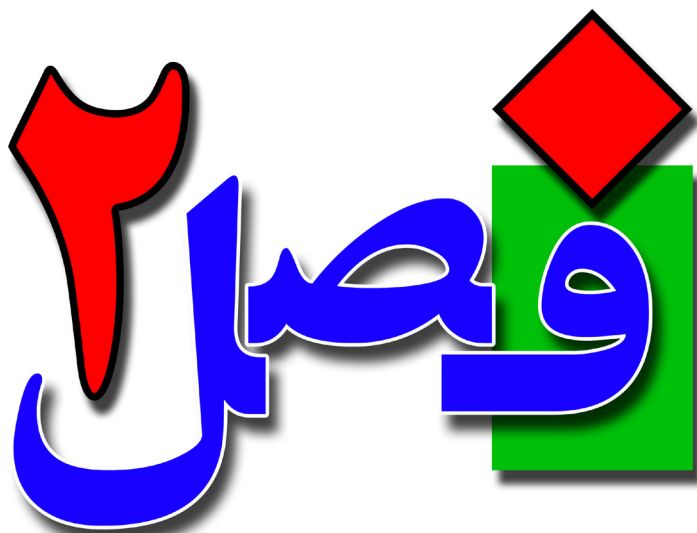
پرسش‌های چهارگزینه‌ای فصل اول

۱. اختلاف زیر و بمی دو صدا را در موسیقی چه می‌نامند؟
 الف) آهنگ یا ملودی
 ب) فاصله
 ج) گام
 د) میزان
۲. جابجایی ضرب ضعیف و ضرب قوی یا قسمت ضعیف ضرب به ضرب قوی را چه می‌گویند؟
 الف) آکسان
 ب) ریتم
 ج) سنکپ
 د) کادانس
۳. تریوله چنگ، معادل چه نتی است؟
 الف) یک سفید
 ب) سیاه نقطه‌دار
 ج) یک سیاه
 د) سفید نقطه‌دار
۴. خواندن نت‌های موسیقی با در نظر گرفتن ریتم و زیر و بمی آن‌ها «تعریف کدام یک از گزینه‌های زیر است؟»
 الف) سرایش یا سلفژ
 ب) تمپو
 ج) بداهه پردازی
 د) ملودی
۵. در موسیقی اختلاف زیر و بمی میان دو صدا را چه می‌گویند؟
 الف) ضد ضرب
 ب) آکسان
 ج) هارمونی
 د) فاصله

سؤال ۱	سؤال ۲	سؤال ۳	سؤال ۴	سؤال ۵
گزینه ب	گزینه ج	گزینه ج	گزینه الف	گزینه د

سؤالات عملی فصل اول

۱. تقسیمات ساده یک ضرب ساده را شرح دهید.
۲. تقسیمات غیر ساده یک ضرب ساده را شرح دهید.
۳. خط اتحاد و خط اتصال را شرح دهید.
۴. روش‌های شمارش هر کشش سیاه را بیان کنید.
۵. دو تمرین با مترونوم انجام دهید.

توانایی تشخیص کشش‌ها و فرم‌های ترکیبی (فیگورهای ترکیبی)

۱۰ ساعت نظری

۲۴ ساعت عملی

هدف‌های رفتاری:

آشنایی با تقسیمات ساده و غیرساده یک ضرب ترکیبی

نگارش تقسیمات ساده و غیر ساده یک ضرب ترکیبی

اصول وزن‌خوانی تقسیمات ساده و غیرساده یک

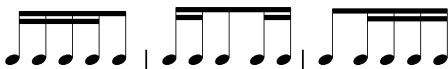
ضرب ترکیبی

اصول نگارش خطوط اتحاد و اتصال در میزان‌های

ترکیبی

۱-۲/۱ آشنایی با تقسیمات ساده یک ضربی ترکیبی

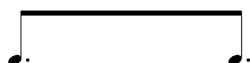
همانطور که قبل تر اشاره کردیم، یک ضرب را می توان به اجزاء کوچک تری تقسیم کرد که این ضرب ها می توانند مساوی یا نامساوی و همچنین ساده یا نقطه دار باشند. در اینجا می خواهیم یک ضرب ترکیبی را توسط دیرندهای ساده، به اجرای کوچک تر تقسیم کنیم. البته تا جایی که کوچک ترین ضرب دولاچنگ باشد. اینجا برای مثال «سیاه نقطه دار» را بررسی می کنیم. شما می توانید با دوبرابر کردن یا نصف کردن نسبت ها، همین جدول را برای سفید نقطه دار و چنگ نقطه دار به دست آوردید.

سعی کنید هر یک از فیگورهای ریتمیک بالا را به عنوان یک فیگور یک و نیم ضربی یاد بگیرید و تکرار کنید. در ادامه با خواندن این ریتم‌ها بیشتر آشنا خواهیم شد.

۲-۱/۲ آشنایی با تقسیمات غیر ساده یک ضرب ترکیبی

در این بخش می‌خواهیم یک ضرب ترکیبی (در اینجا یک سیاه نقطه‌دار) را به قسمت‌های کوچک‌تر تقسیم کنیم به طوری که در هر تقسیم حداقل یک نت نقطه‌دار وجود داشته باشد و کوچک‌ترین ضرب بوجود آمده دولاچنگ باشد. نتایج زیر حاصل خواهد شد:

۳-۲/۱ آشنایی با خطوط اتحاد و اتصال در میزان‌های ترکیبی

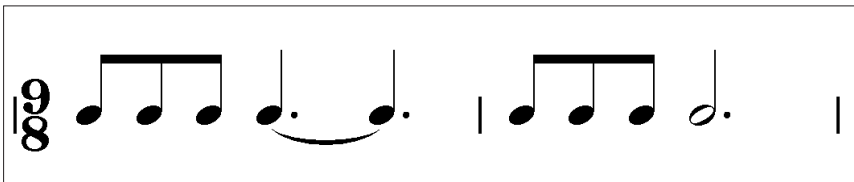
در مورد استفاده از خط اتحاد در میزان‌های ترکیبی نیز مانند میزان‌های ساده باید از ایجاد ضرب پنهان پرهیز کرد. در میزان‌های ترکیبی بهتر است دسته‌بندی نت‌ها به گونه‌ای باشد که حاصل جمع دیرندهای هر دسته، معادل یک نت نقطه‌دار (ترجیحاً یک ضرب ترکیبی) شود.

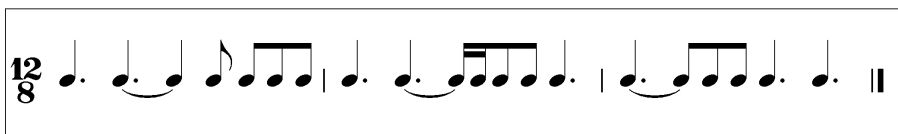
چنانچه بنا به ضرورت در میزان ترکیبی ضرب پنهان پیش آمد، می‌توان با استفاده از خط اتحاد از آن اجتناب کرد تا نت خوانی برای نوازنده و خواننده راحت‌تر شود.

البته در میزان‌های ترکیبی جایگزینی یک نت نقطه‌دار بجای دو نت نقطه‌دار متداول و صحیح است. مثل این میزان که سفید نقطه‌دار بجای دو سیاه نقطه‌دار متحد نوشته شده است.

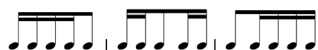
علاوه بر آنچه که گفته شد، از خط اتحاد می‌توان برای ایجاد ضرب‌هایی که به صورت معمول با نقطه و دونقطه حاصل نمی‌شوند هم کمک گرفت.

در مثال فوق در میزان اول دیرند سیاه نقطه‌دار متحد به سیاه با کمک نقطه حاصل نمی‌شود و باید به این صورت نوشته شود. در میزان دوم سیاه نقطه‌دار متحد با دولاچنگ را می‌توان با سیاه دونقطه‌دار هم نشان داد. اما بهتر است با خط اتحاد نشان داده شود. در میزان سوم نیز به کار بردن دیرند سفید چندان جایز نبود و به این شکل نوشته شد.

۴-۱/۲ آشنایی با وزن خوانی تقسیمات ساده یک ضرب ترکیبی

همانطور که قبلاً اشاره کردیم، یک سیاه نقطه‌دار را با استفاده از دیرندهای ساده، می‌توان به یکی از فیگورهای دوازده گانه زیر تقسیم کرد:

برای شمردن ضرب‌های میزان‌های ترکیبی راه‌های مختلفی وجود دارد که انتخاب آن به عهده نوازنده و مدرس است و ما هیچ یک را به صورت اکید توصیه نمی‌کنیم اما دو روش متداول‌ترین است که:

الف) هر ضرب را معادل یک شماره در نظر بگیریم و برای آن یک عدد بشماریم. مثلاً در میزان $\frac{6}{8}$ هر سیاه نقطه‌دار را یک ضرب در نظر گرفته و در نهایت برای هر میزان تا عدد ۲ بشماریم. حال می‌توان در بین دو عدد از هجاهایی برای اجزا ضرب استفاده کرد.

ب) هر ضرب را معادل سه شماره در نظر بگیریم و برای آن تا ۳ بشماریم. مثلاً در میزان $\frac{6}{8}$ هر سیاه نقطه‌دار را سه شماره در نظر گرفته و در نهایت برای هر میزان تا عدد ۶ بشماریم. حال می‌توان در بین اعداد هم از هجاهایی برای اجزا ضرب استفاده کرد.

روش اول در قدیم متداول‌تر بود اما امروزه در سیستم‌های جدید آموزش وزن و ریتم می‌بینیم که برای هر میزان، فارغ از اینکه ساده یا ترکیبی است، به اندازه عدد بالایی، میزان نما می‌شمارند، مثلاً برای یک میزان $\frac{3}{4}$ تا عدد ۳ (هر سیاه، یک عدد) و برای یک میزان $\frac{6}{8}$ تا ۶ می‌شمارند به این صورت که برای هر چنگ یک عدد در نظر می‌گیرند.

۵-۲/ آشنایی با تقسیمات غیر ساده یک ضرب ترکیبی

همان‌طور که بیان شد، یک سیاه نقطه‌دار را می‌توان به صورت فیگورهای نه گانه‌ی زیر تقسیم کرد، با این شرط که در هر فیگور حداقل یک دیرند ترکیبی وجود داشته باشد.

برای شمارش ضرب‌ها در این فیگورها نیز می‌توانید از روش‌های مختلف نظیر آنچه که در بالا گفته شد استفاده کنید. البته بعد از مدتی تمرین، هر یک از فیگورهای بالا در ذهن شما به صورت یک الگوی شنیداری یا فیگور ریتمیک ثبت خواهد شد و به راحتی با دیدن هر یک از آن‌ها، ریتم آن در ذهن شما تداعی خواهد شد.

۶-۲/۱ شناخت اصول نگارش تقسیمات ساده یک ضرب ترکیبی و تقسیمات غیرساده یک ضرب ترکیبی

برای نگارش تقسیمات یک ضرب ترکیبی باید دقت شود که هر ضرب (که معادل یک دیرند نقطه‌دار است) به صورت جداگانه دسته‌بندی شود.

چنانچه با نتي مواجه شدیم که کشش آن معادل دو ضرب است، می‌توان بجای استفاده از خط اتحاد، آن را به صورت یک نت دوضربی ترکیبی نوشت. مثلاً در میزان $\frac{12}{8}$ بجای اتحاد دو سیاه نقطه‌دار از یک سفید نقطه‌دار استفاده نمود.

در میزان‌های ترکیبی بهتر است تا حد امکان از دونقطه پرهیز نمود و بجای آن از خط اتحاد استفاده کرد.

همانطور که بیان شد، باید از ایجاد ضرب‌های پنهان خودداری کرد و به عبارت دیگر، بهتر است که شروع هر ضرب توسط یک نت نشان داده شود، حتی اگر شروع ضرب، ادامه کشش نت یا سکوت قبل باشد. البته همانطور که گفتیم، استفاده از کشش دوضربی ترکیبی بجای دو کشش یک ضربی به هم متحد نیز مرسوم است و گنج کننده نیست.

۷-۲/۱ شناخت اصول نگارش خطوط اتحاد و اتصال در میزان‌های ترکیبی

در مورد استفاده از خط اتحاد در میزان‌های ترکیبی نیز مانند میزان‌های ساده باید از ایجاد ضرب پنهان پرهیز کرد. در میزان‌های ترکیبی بهتر است دسته‌بندی نت‌ها به گونه‌ای باشد که حاصل جمع دیرندهای هر دسته، معادل یک نت نقطه‌دار (ترجیحاً یک ضرب ترکیبی) شود.

چنانچه بنا به ضرورت در میزان ترکیبی ضرب پنهان پیش آمد، می توان با استفاده از خط اتحاد از آن اجتناب کرد تا نت خوانی برای نوازنده و خواننده راحت تر شود.

نگارش صحیح بدون ضرب پنهان

دارای ضرب پنهان

البته در میزان های ترکیبی جایگزینی یک نت نقطه دار بجای دو نت نقطه دار متداول و صحیح است. مانند این میزان که سفید نقطه دار بجای دو سیاه نقطه دار متحد نوشته شده است.

دارای ضرب پنهان

علاوه بر آنچه که گفته شد، از خط اتحاد می توان برای ایجاد ضرب هایی که به صورت معمول با نقطه و دونقطه حاصل نمی شوند هم کمک گرفت.

دارای ضرب پنهان

در مثال فوق در میزان اول دیرند سیاه نقطه دار متحد به سیاه با کمک نقطه حاصل نمی شود و باید به این صورت نوشته شود.

در میزان دوم سیاه نقطه دار متحد با دولاچنگ را می توان با سیاه دونقطه دار هم نشان داد. اما بهتر است با خط اتحاد نشان داده شود.

در میزان سوم نیز به کار بردن دیرند سفید چندان جایز نبود (البته مجاز است) و به این شکل نوشته شد.

۸-۲/ شناخت روش و اصول وزن خوانی تقسیمات ساده و غیرساده یک ضرب ترکیبی

در اینجا با استفاده از آموخته‌های قبلی خود سعی کنید ریتم‌های زیر را بخوانید.
برای خواندن ریتم‌ها از مترونوم استفاده کنید و تمرینات خود را با سرعت کم شروع کنید و رفته رفته
تمپو را افزایش دهید. سعی کنید در حین تمرین فیگورهای ریتمیک را به خاطر بسپارید.

The musical exercise sheet contains eight staves of music in 12/8 time. The first staff begins with a treble clef and a 12/8 time signature. The exercises consist of various rhythmic patterns, including eighth notes, quarter notes, and sixteenth notes, some beamed together and some with slurs. The exercises are designed to be read and performed using a metronome, with the tempo increasing as the exercises progress.

The musical score is written for a single melodic line in 6/8 time, spanning eight staves. The notation includes various rhythmic values such as eighth, sixteenth, and thirty-second notes, as well as rests and slurs. The piece concludes with a double bar line on the eighth staff.

پرسش‌های چهارگزینه‌ای فصل دوم

۱. فاصله میان دو خط عمود که جملات موسیقی، از لحاظ زمانی یکسان و یکنواخت هستند در میان آن قرار می‌گیرند، چه نام دارد؟

- الف) حامل
ب) میزان
ج) اتحاد
د) اتصال

۲. کشش زمانی یک نت را چه می‌نامند؟

- الف) ضرب
ب) سنکپ
ج) دیرند
د) آکسان

۳. میزان‌هایی که هر ضرب آن یک نت نقطه‌دار است چه نام دارند؟

- الف) میزان ساده
ب) میزان ترکیبی
ج) میزان لنگ
د) هیچ کدام

۴. دلیل تأثیر بیشتر آواز نسبت به ساز چیست؟

- الف) محدودیت صدای انسان
ب) دیده شدن تصویر خواننده
ج) تفاوت رنگ و صدای انسان‌ها
د) تلفیق کلمات با صدای انسان

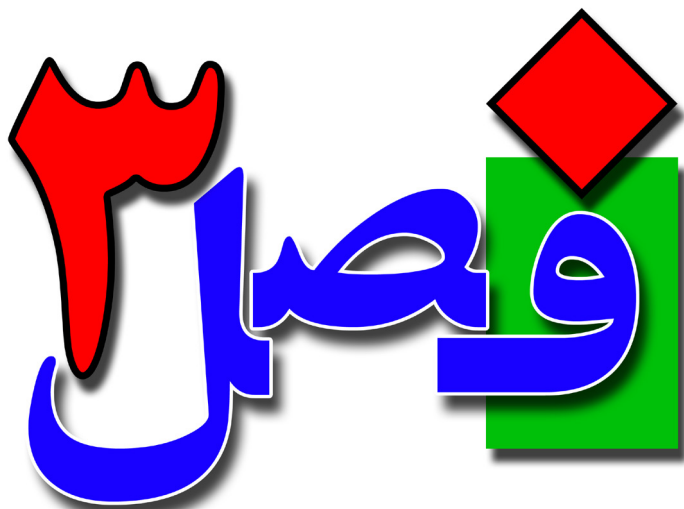
۵. آوازخوانان حرفه‌ای به چه وسعتی از صدای خود احاطه دارند؟

- الف) یک اکتاو
ب) یک و نیم اکتاو
ج) دو اکتاو
د) دو و نیم اکتاو

سؤال ۱	سؤال ۲	سؤال ۳	سؤال ۴	سؤال ۵
گزینه ب	گزینه ج	گزینه ب	گزینه د	گزینه د

سؤالات عملی فصل دوم

۱. چند ریتم از تقسیمات ساده و غیر ساده یک ضرب ترکیبی را بخوانید.

توانایی تشخیص و خواندن ریتم‌های ساده

۵ ساعت نظری
۲۰ ساعت عملی

هدف‌های رفتاری:

آشنایی با ریتم‌های دوضربی، سه‌ضربی و چهارضربی
ساده

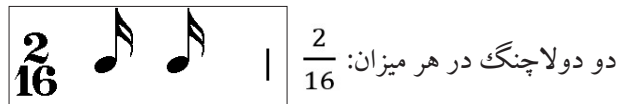
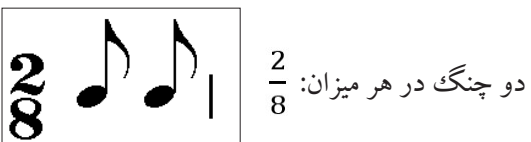
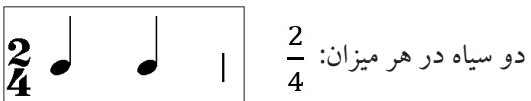
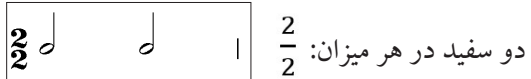
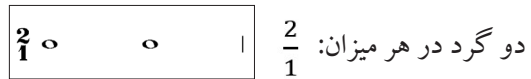
اصول و روش وزن‌خوانی در ریتم دوضربی، سه‌ضربی
و چهارضربی

شناخت حرکت دست در وزن‌خوانی ریتم‌های ساده

۱-۳/۱ آشنایی با ریتم دوضربی ساده

ریتم دوضربی ساده، همانطور که از اسمش پیداست، ریتمی است که در هر میزان آن دو ضرب ساده (گرد، سفید، سیاه، چنگ و...) قرار دارد. برخی از این ریتم‌ها متداول‌تر و برخی از آن‌ها کمیاب‌تر هستند.

در زیر به برخی از این ریتم‌ها اشاره کرده‌ایم:

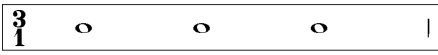
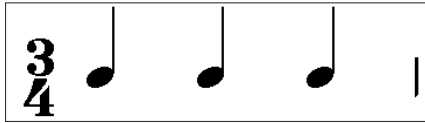

البته باید گفت که ریتم‌هایی نظیر $\frac{2}{1}$ و $\frac{2}{8}$ و $\frac{2}{16}$ بسیار کم کاربرد است و گاه در موسیقی مدرن و یا موسیقی فیلم، آن‌ها به صورت محدود و موقت استفاده می‌شود.

۲-۳/۱ آشنایی با ریتم‌های سه‌ضربی ساده

ریتم سه‌ضربی ساده، همانطور که از اسمش پیداست، ریتمی است که در هر میزان آن سه ضرب ساده (گرد، سفید، سیاه، چنگ و...) قرار دارد. برخی از این ریتم‌ها متداول‌تر و برخی از آن‌ها کمیاب‌تر هستند.

در زیر به برخی از این ریتم‌ها اشاره کرده‌ایم:

	سه گرد در هر میزان: $\frac{3}{1}$
	سه سفید در هر میزان: $\frac{3}{2}$
	سه سیاه در هر میزان: $\frac{3}{4}$
	سه چنگ در هر میزان: $\frac{3}{8}$
	سه دولاچنگ در هر میزان: $\frac{3}{16}$

در بین ریتم‌های سه ضربی ساده نیز برخی پرکاربردتر هستند و از برخی از آن‌ها به ندرت استفاده می‌شود.

۳-۱/۳ آشنایی با ریتم‌های چهار ضربی ساده

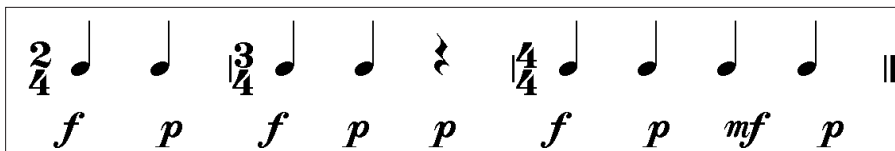
ریتم چهار ضربی ساده، ریتمی است که در هر میزان آن چهار ضرب ساده (گرد، سفید، سیاه، چنگ و...) قرار دارد.

در زیر به برخی از این ریتم‌ها اشاره کرده‌ایم:

	چهار گرد در هر میزان: $\frac{4}{1}$
	چهار سفید در هر میزان: $\frac{4}{2}$
	چهار سیاه در هر میزان: $\frac{4}{4}$
	چهار چنگ در هر میزان: $\frac{4}{8}$
	چهار دولاچنگ در هر میزان: $\frac{4}{16}$

شاید در اینجا این سؤال مطرح شود که چنانچه در یک ریتم دوضربی، خط میزان‌ها را یکی درمیان برداریم، ریتم چهارضربی پیش خواهد آمد. پس تفاوت ریتم دوضربی و چهارضربی از نظر شنیداری در چیست؟

در اینجا باید به این نکته اشاره کنیم که در ریتم‌های دوضربی و سه ضربی و چهارضربی، تأکید بر روی نت‌ها دارای مشابهت‌ها و همچنین تفاوت‌هایی است. مثلاً به طور طبیعی همواره ضرب اول هر میزان، به صورت قوی و ضرب آخر نیز به صورت ضعیف اجرا می‌شود، اما در این میان تفاوت‌هایی نیز وجود دارد.

همانطور که مشاهده می‌نمایید:

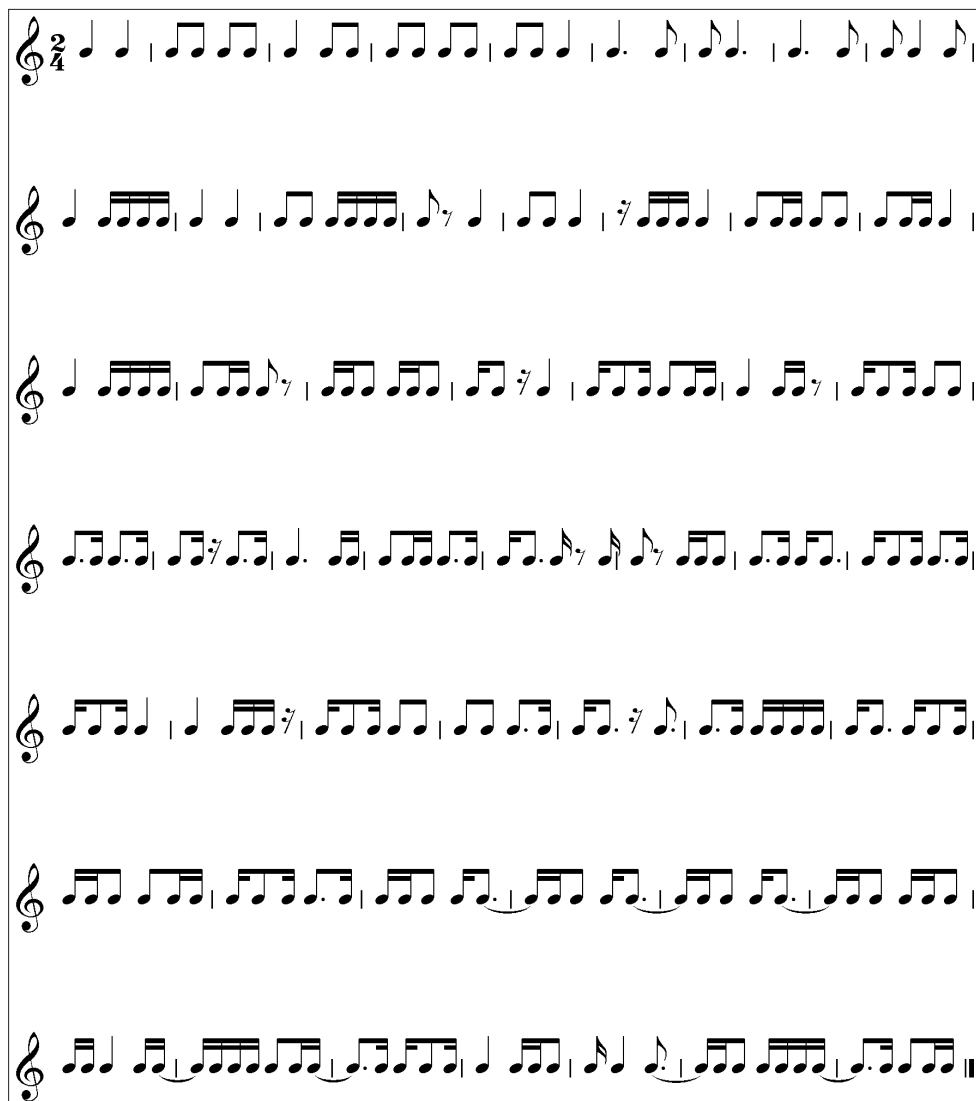
در ریتم دوضربی؛ ضرب اول، قوی است و ضرب دوم ضعیف.
در ریتم سه ضربی؛ ضرب اول، قوی است و ضرب دوم و سوم ضعیف‌اند.
در ریتم چهارضربی؛ ضرب اول قوی است، ضرب دوم ضعیف است، ضرب سوم نیمه قوی است و ضرب چهارم هم ضعیف می‌باشد.
بنابراین می‌توان گفت که ریتم دوضربی و چهارضربی از نظر تأکید بروی ضرب‌ها با یکدیگر متفاوت‌اند.

۴-۳/۱ آشنایی با حرکت دست (هماهنگی ضرب‌ها با مترونوم) در وزن خوانی ریتم‌های ساده

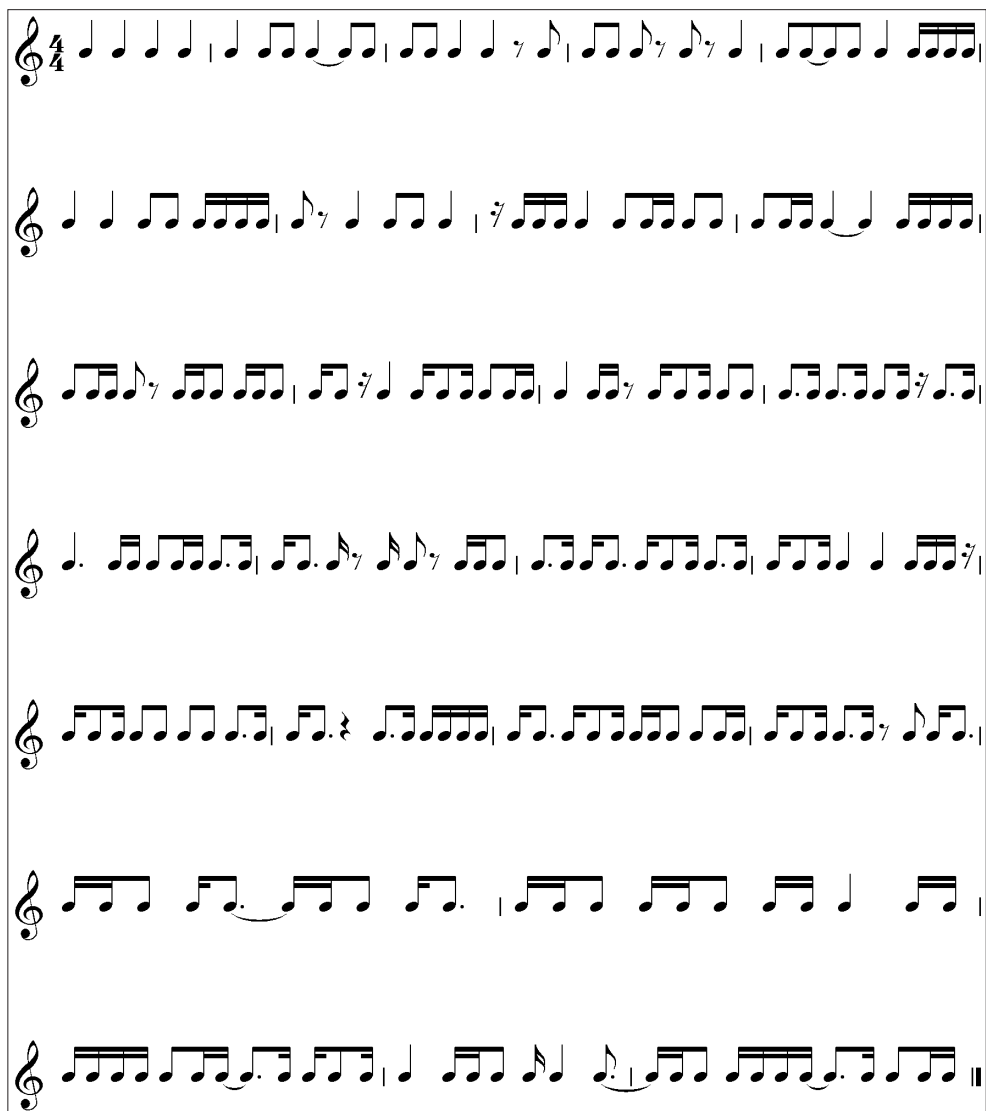
گاه نوازنده‌ها برای شمردن ضرب‌ها از حرکات دست و پا استفاده می‌کنند، به این صورت که مصادف با هر ضرب، دست یا پای نوازنده به پایین حرکت می‌کند و در میانه ضرب به بالا حرکت می‌کند. البته برای شمردن ضرب‌ها و در اصطلاح، نگه‌داشتن ریتم، روش‌های بسیاری وجود دارد. برخی با دست یا پا و برخی دیگر با شمارش اعداد و هجاهای بین آن ریتم را نگه می‌دارند. معمولاً نوازنده‌های حرفه‌ای ضرب پا نمی‌زنند و فقط به مترونوم گوش می‌کنند و الگوهای ریتمیک را بر اساس مترونوم اجرا می‌نمایند.

۵-۳/۱ شناخت اصول و روش وزن خوانی در ریتم دوضربی، سه ضربی و چهار ضربی

در اینجا برای شناخت بیشتر اصول و روش وزن خوانی ریتم‌های ساده، می‌توانید تمرینات زیر را به عنوان نمونه انجام دهید. البته که این تمرین‌ها فقط به عنوان نمونه در اینجا آورده شده است. برای خواندن ریتم‌های زیر می‌توانید از مترونوم با سرعت کم استفاده کنید. در برخی میزان‌ها عمداً ضرب پنهان آورده شده که می‌توانید آن‌ها را تجزیه کنید.

The musical score is written on seven staves, each beginning with a treble clef and a 3/4 time signature. The notation includes various note values (quarter, eighth, and sixteenth notes), rests, and bar lines. The music is a single melodic line, and the entire score is enclosed within a rectangular box.

۶-۳/۱ شناخت حرکت دست (هماهنگی ضرب‌ها با مترونوم) در وزن‌خوانی ریتم‌های

ساده

در تمرین‌های قبل، همزمان با شروع هر ضرب درحالی که پاشنه پای شما روی زمین است، با کف پا به زمین ضربه بزنید و بعد پا را بالا بیاورید، حرکت پا باید به گونه‌ای باشد که هر بالا و پایین رفتن پا یک ضرب طول بکشد. بجای حرکت پا می‌توانید از حرکت دست نیز استفاده کنید.

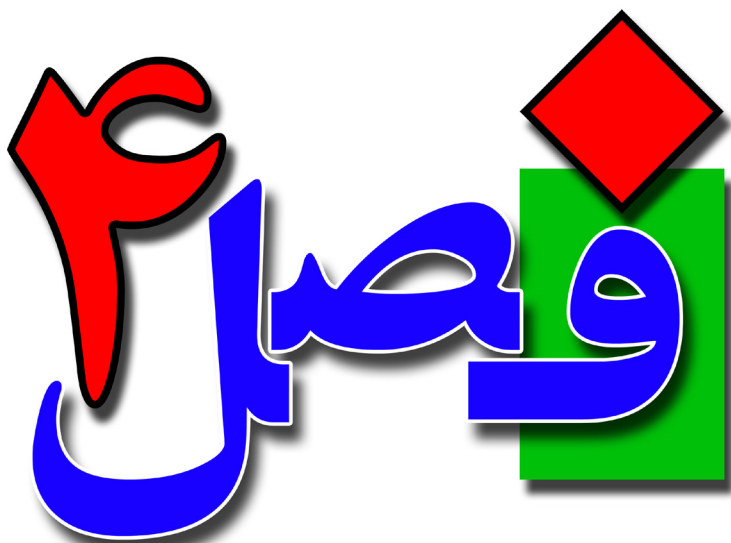
پرسش‌های چهارگزینه‌ای فصل سوم

۱. در میزان $4/4$ نت سفید چند ضرب محاسبه می‌گردد؟
 الف) یک ضرب
 ب) دو ضرب
 ج) سه ضرب
 د) چهار ضرب
۲. سکوت گردد در کدام خط حامل نوشته می‌شود؟
 الف) بالای خط سوم حامل
 ب) زیر خط سوم حامل
 ج) بالای خط چهارم حامل
 د) زیر خط چهارم حامل
۳. میزان $2/4$ میزانی است
 الف) دو ضربی ساده
 ب) سه ضربی ساده
 ج) چهارضربی ساده
 د) هیچ کدام
۴. میزان $3/4$ میزانی است
 الف) دو ضربی ساده
 ب) سه ضربی ساده
 ج) چهارضربی ساده
 د) هیچ کدام
۵. میزان $4/4$ میزانی است
 الف) دو ضربی ساده
 ب) سه ضربی ساده
 ج) چهارضربی ساده
 د) هیچ کدام

سؤال ۱	سؤال ۲	سؤال ۳	سؤال ۴	سؤال ۵
گزینه ب	گزینه د	گزینه الف	گزینه ب	گزینه ج

سؤالات عملی فصل سوم

۱. چند ریتم ساده را با حرکت دست وزن خوانی کنید.
۲. وزن خوانی چند نمونه ریتم دوضربی، سه ضربی و چهارضربی را انجام دهید.

توانایی تشخیص و خواندن ریتم‌های ترکیبی

۵ ساعت نظری
۲۲ ساعت عملی

هدف‌های رفتاری:

آشنایی با ریتم‌های دوضربی، سه‌ضربی و چهارضربی

ترکیبی

اصول و روش وزن‌خوانی در ریتم دوضربی، سه‌ضربی

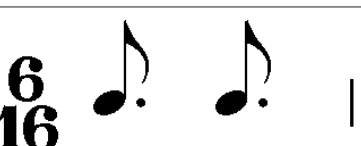
و چهارضربی ترکیبی

شناخت حرکت دست در وزن‌خوانی ریتم‌های ترکیبی

۱-۴/۱ آشنایی با ریتم دوضربی ترکیبی

ریتم دوضربی ترکیبی، ریتمی است که در هر میزان آن دو ضربِ نقطه‌دار (گرد نقطه‌دار، سفید نقطه‌دار، سیاه نقطه‌دار، چنگ نقطه‌دار و...) قرار دارد. برخی از این ریتم‌ها متداول‌تر و برخی از آن‌ها کمیاب‌تر هستند.

در زیر به برخی از این ریتم‌ها اشاره کرده‌ایم:

$\frac{6}{2}$ 		$\frac{6}{2}$ دو گرد نقطه‌دار در هر میزان:
$\frac{6}{4}$ 		$\frac{6}{4}$ دو سفید نقطه‌دار در هر میزان:
$\frac{6}{8}$ 		$\frac{6}{8}$ دو سیاه نقطه‌دار در هر میزان:
$\frac{6}{16}$ 		$\frac{6}{16}$ دو چنگ نقطه‌دار در هر میزان:

همانطور که مشاهده می‌کنید اعداد بالایی میزان‌نما در ریتم ترکیبی دو ضربی، عدد ۶ هستند. در اینجا از بحث پیرامون این موضوع خودداری نموده و آن را به کلاس تئوری موکول می‌نمایم.

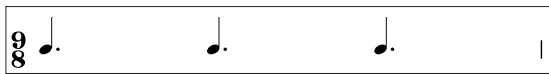
۲-۴/۱ آشنایی با ریتم سه‌ضربی ترکیبی

ریتم سه‌ضربی ترکیبی، ریتمی است که در هر میزان آن سه ضربِ نقطه‌دار (گرد نقطه‌دار، سفید نقطه‌دار، سیاه نقطه‌دار، چنگ نقطه‌دار و...) قرار دارد. عدد بالایی میزان‌نمای این ریتم‌ها، عدد ۹ است و عدد پایینی، توانی از عدد ۲ (۲، ۴، ۸، ۱۶ و...) است.

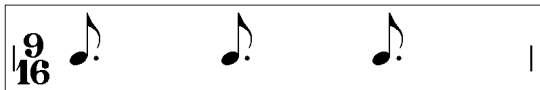
در زیر به برخی از این ریتم‌ها اشاره کرده‌ایم:

$\frac{9}{2}$ 		$\frac{9}{2}$ سه گرد نقطه‌دار در هر میزان:
$\frac{9}{4}$ 		$\frac{9}{4}$ سه سفید نقطه‌دار در هر میزان:

سه سیاه نقطه‌دار در هر میزان: $\frac{9}{8}$

سه چنگ نقطه‌دار در هر میزان: $\frac{9}{16}$

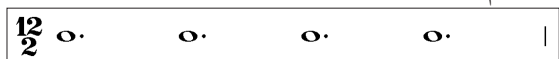
در ادامه با خواندن این ریتم‌ها بیشتر آشنا خواهید شد.

۳-۴/۱ آشنایی با ریتم چهار ضربی ترکیبی

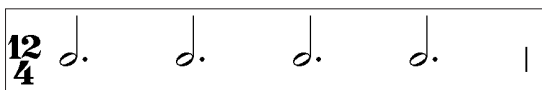
ریتم چهار ضربی ترکیبی، ریتمی است که در هر میزان آن چهار ضربِ نقطه‌دار (گرد نقطه‌دار، سفید نقطه‌دار، سیاه نقطه‌دار، چنگ نقطه‌دار و...) قرار دارد. عدد بالایی میزان نمای این ریتم‌ها، عدد ۱۲ است و عدد پایینی، توانی از عدد ۲ (۲، ۴، ۸، ۱۶ و...) است.

در زیر به برخی از این ریتم‌ها اشاره کرده‌ایم:

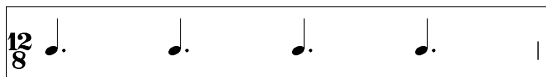
چهار گرد نقطه‌دار در هر میزان: $\frac{12}{2}$

چهار سفید نقطه‌دار در هر میزان: $\frac{12}{4}$

چهار سیاه نقطه‌دار در هر میزان: $\frac{12}{8}$

چهار چنگ نقطه‌دار در هر میزان: $\frac{12}{16}$

۴-۴/۱ آشنایی با حرکت دست (هماهنگی ضرب‌ها با مترونوم) در وزن خوانی ریتم‌های

ترکیبی

برای نگه داشتن ضرب در ریتم‌های ترکیبی هم، مانند ریتم‌های ساده روش‌های مختلفی وجود دارد. در قدیم این شیوه متداول بود که برای هر ضرب، یک ضرب پا می‌زدند و یا دست در ابتدای هر ضرب به سمت پایین حرکت می‌کرد. یادگیری این شیوه در ابتدا برای هنرجو بسیار مشکل بود و در دسرهای زیادی ایجاد می‌کرد، اما امروزه معمولاً در میزان‌های ترکیبی به اندازه عدد بالایی میزان‌ها می‌شمارند و واحد شمارش هم مانند میزان ساده است. یعنی اگر عدد پایینی ۴ باشد، برای

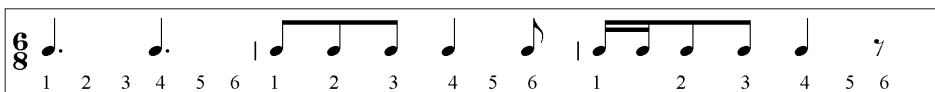
هر سیاه یک عدد در نظر می گیرند.
به نحوه شمارش در مثال های زیر دقت نمایید:

میزان $\frac{9}{4}$ تا ۹ شمرده می شود (برای هر سیاه، یک شماره) هر سه شماره معادل یک ضرب.

میزان $\frac{6}{8}$ تا ۶ شمرده می شود (برای هر چنگ، یک شماره) هر سه شماره معادل یک ضرب.

میزان $\frac{6}{16}$ تا ۶ شمرده می شود (برای هر دولاچنگ، یک شماره) هر سه شماره معادل یک ضرب.

البته در روشی که در بالا گفته شد مناقشات و نقدهای بسیاری از نظر تئوری وارد است از جمله اینکه در این نوع شمارش، تعداد ضرب ها با عدد شمارش یکی نیست. مثلاً ریتم $\frac{9}{8}$ یک ریتم ۳ ضربی است اما برای آن تا ۹ شمرده می شود و همچنین هر ضرب آن یک سیاه نقطه دار است. اما در اینجا برای هر چنگ یک شماره شمرده می شود. صرف نظر از این نقدها و اختلاف نظرهای تئوریک، این روش بسیار مفید و کاربردی است.

۵-۱/۴ شناخت اصول و روش وزن خوانی ریتم های دوضربی، سه ضربی و چهار ضربی ترکیبی

در اینجا برای شناخت بیشتر اصول و روش وزن خوانی ریتم های ترکیبی، می توانید تمرینات زیر را به عنوان نمونه انجام دهید. برای شمردن زمان ها از هر روشی می توانید استفاده کنید. سعی کنید در

حین کار، فیگورهای ریتمیک را به خاطر بسپارید تا در برخورد بعدی با آنها، ریتم آنها در ذهن شما تداعی گردد.

برای خواندن ریتم‌های زیر می‌توانید از مترونوم با سرعت کم استفاده کنید و رفته رفته سرعت را افزایش دهید.

The image shows a musical exercise consisting of nine staves of rhythmic notation. The notation is in 6/8 time, as indicated by the time signature on the first and fourth staves. The first staff begins with a treble clef and a 6/8 time signature. It contains three measures of music. The second staff begins with a double bar line, indicating it is a continuation of the first staff's rhythm. It also contains three measures. This pattern continues for the remaining staves: the third, fifth, sixth, seventh, eighth, and ninth staves all begin with a double bar line and contain three measures of rhythmic notation. The notation includes eighth and sixteenth notes, often beamed together, and rests. The exercise is designed to help with rhythm recognition and recall.

The musical score is written for a single melodic line in 6/8 time. The key signature has one sharp (F#). The notation uses eighth and sixteenth notes, frequently beamed together to indicate rapid passages. The score is organized into nine staves, each containing four measures. The first staff starts with a treble clef and a key signature of one sharp. The final staff concludes with a double bar line and repeat dots.

Sheet music notation featuring nine staves. The first, third, and seventh staves are in treble clef with a key signature of one sharp (F#) and a 6/8 time signature. The second, fourth, fifth, sixth, eighth, and ninth staves are in alto clef. The notation consists of eighth and sixteenth notes, often beamed together in groups. The first staff ends with a double bar line. The second staff ends with a double bar line. The third staff ends with a double bar line. The fourth staff ends with a double bar line. The fifth staff ends with a double bar line. The sixth staff ends with a double bar line. The seventh staff ends with a double bar line. The eighth staff ends with a double bar line. The ninth staff ends with a double bar line.

The image displays a musical exercise sheet for ear training and notation. It consists of seven staves, each with a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The first staff is marked with a 9/8 time signature. Each staff contains two measures of music, separated by a bar line. The exercises involve writing down rhythmic patterns and melodic lines using various note values (quarter, eighth, and sixteenth notes) and rests. The patterns become increasingly complex from top to bottom, involving more notes and rests per measure.

The image displays a musical score for a six-staff exercise. Each staff contains a sequence of notes, primarily eighth and sixteenth notes, often beamed together in groups of four or six. The notation is in a single system, with a double bar line at the end of the sixth staff. The first five staves end with a double bar line, and the sixth staff ends with a double bar line and a repeat sign.

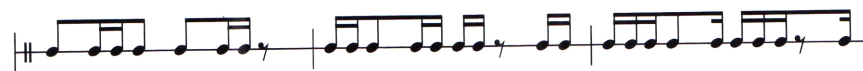
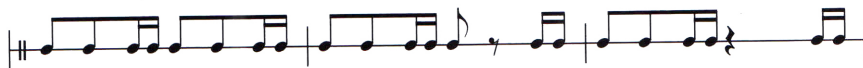
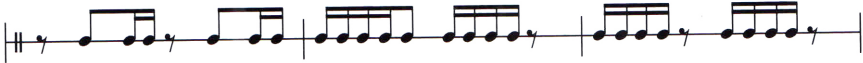
The musical score is written on a single staff with a treble clef and a key signature of one sharp (F#). It consists of six measures of music. The first five measures are each divided into two parts by a bar line. The notation includes eighth and sixteenth notes, rests, and a final double bar line at the end of the sixth measure.

This page contains ten staves of musical notation, likely for guitar, in 6/8 time. The notation includes various rhythmic patterns, accidentals, and articulation marks. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 6/8 time signature. The music consists of eighth and sixteenth notes, often beamed together in groups. The second staff continues the melodic line with similar rhythmic structures. The third staff introduces a more complex pattern with a longer note value. The fourth staff features a series of eighth notes followed by a quarter note. The fifth staff starts with a 6/8 time signature and continues the melodic development. The sixth staff shows a sequence of eighth notes. The seventh staff has a more varied rhythmic pattern. The eighth staff includes a double bar line and a repeat sign. The ninth staff continues the melodic line. The tenth staff concludes the piece with a final cadence.

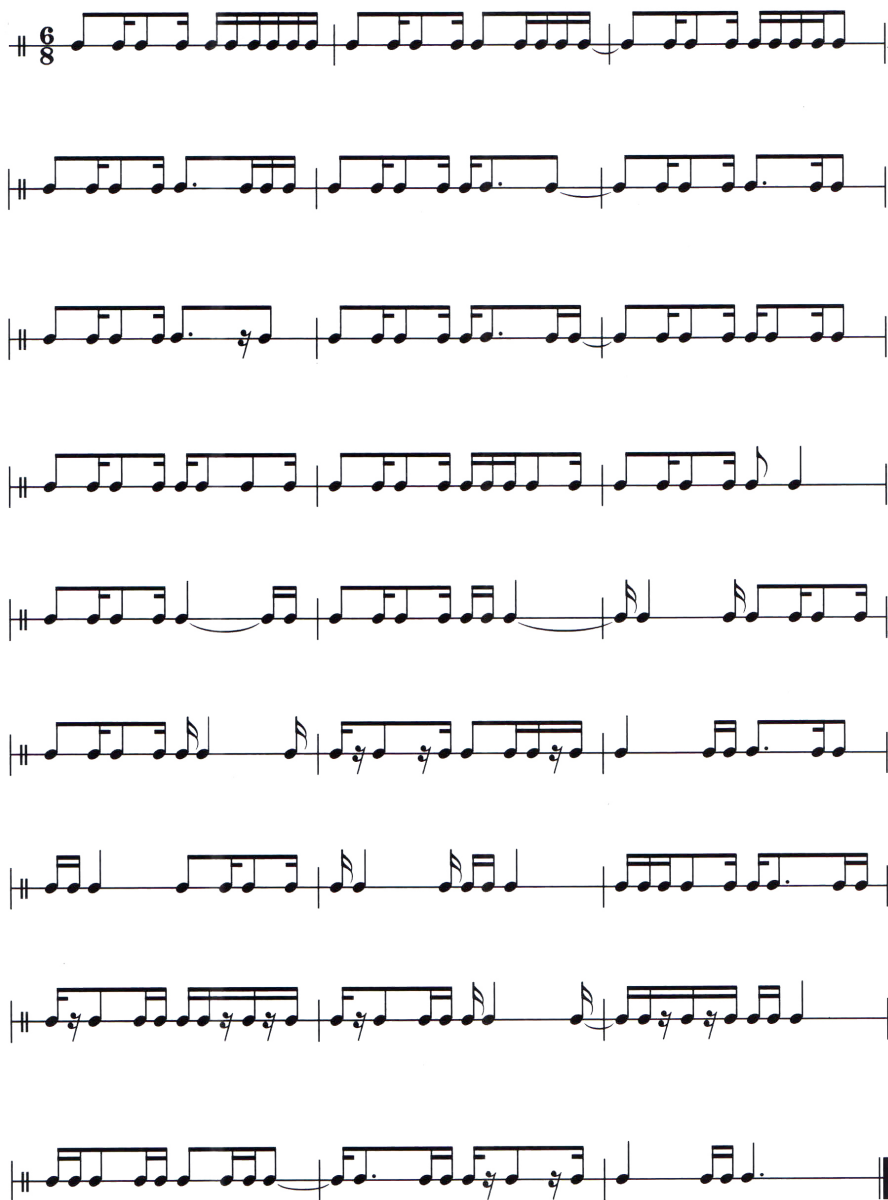
The musical score consists of nine staves of music. The notation is in a single system with a key signature of one sharp (F#) and a time signature of 6/8. The melody is composed of eighth and sixteenth notes, often beamed together in groups. The first staff begins with a double bar line and a repeat sign. The fourth staff has a 6/8 time signature. The eighth staff ends with a double bar line and a repeat sign. The ninth staff begins with a 6/8 time signature.

The image displays a musical score for a piece in G major, indicated by a single sharp (F#) on the staff. The score is organized into seven staves, each containing a single melodic line. The notation includes various rhythmic values: eighth notes, sixteenth notes, and dotted rhythms. The third staff explicitly shows a 6/8 time signature. The piece concludes with a double bar line and repeat dots at the end of the seventh staff.

The musical score is presented in two systems, each containing four staves. The time signature is 6/8, indicated by a treble clef and a '6' over an '8'. The notation includes various rhythmic values such as eighth notes, quarter notes, and rests, often grouped with beams. The first system concludes with a double bar line and repeat dots. The second system also concludes with a double bar line and repeat dots.

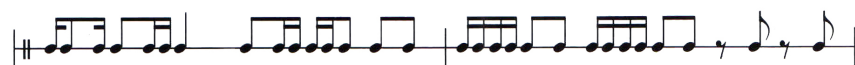
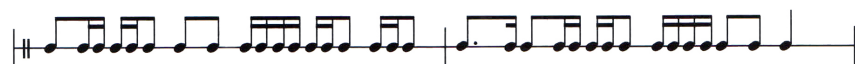
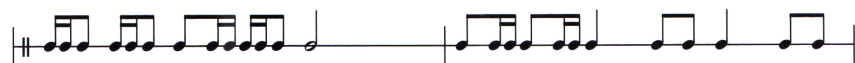
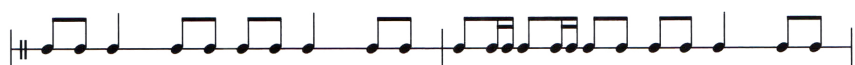

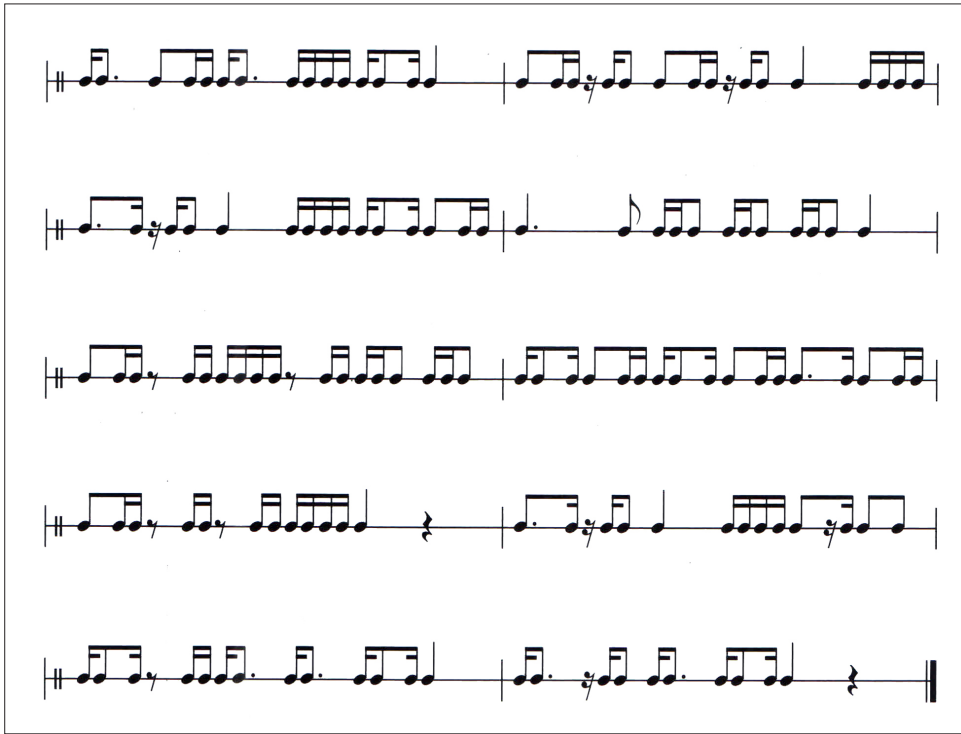
The musical score is written on nine staves, each beginning with a double bar line. The time signature is 6/8, indicated by a '6' over an '8'. The notation includes various note values, rests, and bar lines. The first staff starts with a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The music consists of a single melodic line with various note values, including eighth and sixteenth notes, and rests. The score is enclosed in a rectangular box.

The musical score is written on seven staves, each beginning with a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The time signature is 6/4. The notation includes various note values, rests, and articulation marks like slurs and accents.

- Staff 1:** Starts with a half note G4, followed by a half note A4, and then a series of eighth notes: B4, C5, D5, E5, F#5, G5.
- Staff 2:** Continues with eighth notes: A5, B5, C6, D6, E6, F#6, G6, A6, B6, C7, D7, E7, F#7, G7, A7, B7, C8, D8, E8, F#8, G8, A8, B8, C9, D9, E9, F#9, G9, A9, B9, C10, D10, E10, F#10, G10, A10, B10, C11, D11, E11, F#11, G11, A11, B11, C12, D12, E12, F#12, G12, A12, B12, C13, D13, E13, F#13, G13, A13, B13, C14, D14, E14, F#14, G14, A14, B14, C15, D15, E15, F#15, G15, A15, B15, C16, D16, E16, F#16, G16, A16, B16, C17, D17, E17, F#17, G17, A17, B17, C18, D18, E18, F#18, G18, A18, B18, C19, D19, E19, F#19, G19, A19, B19, C20, D20, E20, F#20, G20, A20, B20, C21, D21, E21, F#21, G21, A21, B21, C22, D22, E22, F#22, G22, A22, B22, C23, D23, E23, F#23, G23, A23, B23, C24, D24, E24, F#24, G24, A24, B24, C25, D25, E25, F#25, G25, A25, B25, C26, D26, E26, F#26, G26, A26, B26, C27, D27, E27, F#27, G27, A27, B27, C28, D28, E28, F#28, G28, A28, B28, C29, D29, E29, F#29, G29, A29, B29, C30, D30, E30, F#30, G30, A30, B30, C31, D31, E31, F#31, G31, A31, B31, C32, D32, E32, F#32, G32, A32, B32, C33, D33, E33, F#33, G33, A33, B33, C34, D34, E34, F#34, G34, A34, B34, C35, D35, E35, F#35, G35, A35, B35, C36, D36, E36, F#36, G36, A36, B36, C37, D37, E37, F#37, G37, A37, B37, C38, D38, E38, F#38, G38, A38, B38, C39, D39, E39, F#39, G39, A39, B39, C40, D40, E40, F#40, G40, A40, B40, C41, D41, E41, F#41, G41, A41, B41, C42, D42, E42, F#42, G42, A42, B42, C43, D43, E43, F#43, G43, A43, B43, C44, D44, E44, F#44, G44, A44, B44, C45, D45, E45, F#45, G45, A45, B45, C46, D46, E46, F#46, G46, A46, B46, C47, D47, E47, F#47, G47, A47, B47, C48, D48, E48, F#48, G48, A48, B48, C49, D49, E49, F#49, G49, A49, B49, C50, D50, E50, F#50, G50, A50, B50, C51, D51, E51, F#51, G51, A51, B51, C52, D52, E52, F#52, G52, A52, B52, C53, D53, E53, F#53, G53, A53, B53, C54, D54, E54, F#54, G54, A54, B54, C55, D55, E55, F#55, G55, A55, B55, C56, D56, E56, F#56, G56, A56, B56, C57, D57, E57, F#57, G57, A57, B57, C58, D58, E58, F#58, G58, A58, B58, C59, D59, E59, F#59, G59, A59, B59, C60, D60, E60, F#60, G60, A60, B60, C61, D61, E61, F#61, G61, A61, B61, C62, D62, E62, F#62, G62, A62, B62, C63, D63, E63, F#63, G63, A63, B63, C64, D64, E64, F#64, G64, A64, B64, C65, D65, E65, F#65, G65, A65, B65, C66, D66, E66, F#66, G66, A66, B66, C67, D67, E67, F#67, G67, A67, B67, C68, D68, E68, F#68, G68, A68, B68, C69, D69, E69, F#69, G69, A69, B69, C70, D70, E70, F#70, G70, A70, B70, C71, D71, E71, F#71, G71, A71, B71, C72, D72, E72, F#72, G72, A72, B72, C73, D73, E73, F#73, G73, A73, B73, C74, D74, E74, F#74, G74, A74, B74, C75, D75, E75, F#75, G75, A75, B75, C76, D76, E76, F#76, G76, A76, B76, C77, D77, E77, F#77, G77, A77, B77, C78, D78, E78, F#78, G78, A78, B78, C79, D79, E79, F#79, G79, A79, B79, C80, D80, E80, F#80, G80, A80, B80, C81, D81, E81, F#81, G81, A81, B81, C82, D82, E82, F#82, G82, A82, B82, C83, D83, E83, F#83, G83, A83, B83, C84, D84, E84, F#84, G84, A84, B84, C85, D85, E85, F#85, G85, A85, B85, C86, D86, E86, F#86, G86, A86, B86, C87, D87, E87, F#87, G87, A87, B87, C88, D88, E88, F#88, G88, A88, B88, C89, D89, E89, F#89, G89, A89, B89, C90, D90, E90, F#90, G90, A90, B90, C91, D91, E91, F#91, G91, A91, B91, C92, D92, E92, F#92, G92, A92, B92, C93, D93, E93, F#93, G93, A93, B93, C94, D94, E94, F#94, G94, A94, B94, C95, D95, E95, F#95, G95, A95, B95, C96, D96, E96, F#96, G96, A96, B96, C97, D97, E97, F#97, G97, A97, B97, C98, D98, E98, F#98, G98, A98, B98, C99, D99, E99, F#99, G99, A99, B99, C100, D100, E100, F#100, G100, A100, B100, C101, D101, E101, F#101, G101, A101, B101, C102, D102, E102, F#102, G102, A102, B102, C103, D103, E103, F#103, G103, A103, B103, C104, D104, E104, F#104, G104, A104, B104, C105, D105, E105, F#105, G105, A105, B105, C106, D106, E106, F#106, G106, A106, B106, C107, D107, E107, F#107, G107, A107, B107, C108, D108, E108, F#108, G108, A108, B108, C109, D109, E109, F#109, G109, A109, B109, C110, D110, E110, F#110, G110, A110, B110, C111, D111, E111, F#111, G111, A111, B111, C112, D112, E112, F#112, G112, A112, B112, C113, D113, E113, F#113, G113, A113, B113, C114, D114, E114, F#114, G114, A114, B114, C115, D115, E115, F#115, G115, A115, B115, C116, D116, E116, F#116, G116, A116, B116, C117, D117, E117, F#117, G117, A117, B117, C118, D118, E118, F#118, G118, A118, B118, C119, D119, E119, F#119, G119, A119, B119, C120, D120, E120, F#120, G120, A120, B120, C121, D121, E121, F#121, G121, A121, B121, C122, D122, E122, F#122, G122, A122, B122, C123, D123, E123, F#123, G123, A123, B123, C124, D124, E124, F#124, G124, A124, B124, C125, D125, E125, F#125, G125, A125, B125, C126, D126, E126, F#126, G126, A126, B126, C127, D127, E127, F#127, G127, A127, B127, C128, D128, E128, F#128, G128, A128, B128, C129, D129, E129, F#129, G129, A129, B129, C130, D130, E130, F#130, G130, A130, B130, C131, D131, E131, F#131, G131, A131, B131, C132, D132, E132, F#132, G132, A132, B132, C133, D133, E133, F#133, G133, A133, B133, C134, D134, E134, F#134, G134, A134, B134, C135, D135, E135, F#135, G135, A135, B135, C136, D136, E136, F#136, G136, A136, B136, C137, D137, E137, F#137, G137, A137, B137, C138, D138, E138, F#138, G138, A138, B138, C139, D139, E139, F#139, G139, A139, B139, C140, D140, E140, F#140, G140, A140, B140, C141, D141, E141, F#141, G141, A141, B141, C142, D142, E142, F#142, G142, A142, B142, C143, D143, E143, F#143, G143, A143, B143, C144, D144, E144, F#144, G144, A144, B144, C145, D145, E145, F#145, G145, A145, B145, C146, D146, E146, F#146, G146, A146, B146, C147, D147, E147, F#147, G147, A147, B147, C148, D148, E148, F#148, G148, A148, B148, C149, D149, E149, F#149, G149, A149, B149, C150, D150, E150, F#150, G150, A150, B150, C151, D151, E151, F#151, G151, A151, B151, C152, D152, E152, F#152, G152, A152, B152, C153, D153, E153, F#153, G153, A153, B153, C154, D154, E154, F#154, G154, A154, B154, C155, D155, E155, F#155, G155, A155, B155, C156, D156, E156, F#156, G156, A156, B156, C157, D157, E157, F#157, G157, A157, B157, C158, D158, E158, F#158, G158, A158, B158, C159, D159, E159, F#159, G159, A159, B159, C160, D160, E160, F#160, G160, A160, B160, C161, D161, E161, F#161, G161, A161, B161, C162, D162, E162, F#162, G162, A162, B162, C163, D163, E163, F#163, G163, A163, B163, C164, D164, E164, F#164, G164, A164, B164, C165, D165, E165, F#165, G165, A165, B165, C166, D166, E166, F#166, G166, A166, B166, C167, D167, E167, F#167, G167, A167, B167, C168, D168, E168, F#168, G168, A168, B168, C169, D169, E169, F#169, G169, A169, B169, C170, D170, E170, F#170, G170, A170, B170, C171, D171, E171, F#171, G171, A171, B171, C172, D172, E172, F#172, G172, A172, B172, C173, D173, E173, F#173, G173, A173, B173, C174, D174, E174, F#174, G174, A174, B174, C175, D175, E175, F#175, G175, A175, B175, C176, D176, E176, F#176, G176, A176, B176, C177, D177, E177, F#177, G177, A177, B177, C178, D178, E178, F#178, G178, A178, B178, C179, D179, E179, F#179, G179, A179, B179, C180, D180, E180, F#180, G180, A180, B180, C181, D181, E181, F#181, G181, A181, B181, C182, D182, E182, F#182, G182, A182, B182, C183, D183, E183, F#183, G183, A183, B183, C184, D184, E184, F#184, G184, A184, B184, C185, D185, E185, F#185, G185, A185, B185, C186, D186, E186, F#186, G186, A186, B186, C187, D187, E187, F#187, G187, A187, B187, C188, D188, E188, F#188, G188, A188, B188, C189, D189, E189, F#189, G189, A189, B189, C190, D190, E190, F#190, G190, A190, B190, C191, D191, E191, F#191, G191, A191, B191, C192, D192, E192, F#192, G192, A192, B192, C193, D193, E193, F#193, G193, A193, B193, C194, D194, E194, F#194, G194, A194, B194, C195, D195, E195, F#195, G195, A195, B195, C196, D196, E196, F#196, G196, A196, B196, C197, D197, E197, F#197, G197, A197, B197, C198, D198, E198, F#198, G198, A198, B198, C199, D199, E199, F#199, G199, A199, B199, C200, D200, E200, F#200, G200, A200, B200, C201, D201, E201, F#201, G201, A201, B201, C202, D202, E202, F#202, G202, A202, B202, C203, D203, E203, F#203, G203, A203, B203, C204, D204, E204, F#204, G204, A204, B204, C205, D205, E205, F#205, G205, A205, B205, C206, D206, E206, F#206, G206, A206, B206, C207, D207, E207, F#207, G207, A207, B207, C208, D208, E208, F#208, G208, A208, B208, C209, D209, E209, F#209, G209, A209, B209, C210, D210, E210, F#210, G210, A210, B210, C211, D211, E211, F#211, G211, A211, B211, C212, D212, E212, F#212, G212, A212, B212, C213, D213, E213, F#213, G213, A213, B213, C214, D214, E214, F#214, G214, A214, B214, C215, D215, E215, F#215, G215, A215, B215, C216, D216, E216, F#216, G216, A216, B216, C217, D217, E217, F#217, G217, A217, B217, C218, D218, E218, F#218, G218, A218, B218, C219, D219, E219, F#219, G219, A219, B219, C220, D220, E220, F#220, G220, A220, B220, C221, D221, E221, F#221, G221, A221, B221, C222, D222, E222, F#222, G222, A222, B222, C223, D223, E223, F#223, G223, A223, B223, C224, D224, E224, F#224, G224, A224, B224, C225, D225, E225, F#225, G225, A225, B225, C226, D226, E226, F#226, G226, A226, B226, C227, D227, E227, F#227, G227, A227, B227, C228, D228, E228, F#228, G228, A228, B228, C229, D229, E229, F#229, G229, A229, B229, C230, D230, E230, F#230, G230, A230, B230, C231, D231, E231, F#231, G231, A231, B231, C232, D232, E232, F#232, G232, A232, B232, C233, D233, E233, F#233, G233, A233, B233, C234, D234, E234, F#234, G234, A234, B234, C235, D235, E235, F#235, G235, A235, B235, C236, D236, E236, F#236, G236, A236, B236, C237, D237, E237, F#237, G237, A237, B237, C238, D238, E238, F#238, G238, A238, B238, C239, D239, E239, F#239, G239, A239, B239, C240, D240, E240, F#240, G240, A240, B240, C241, D241, E241, F#241, G241, A241, B241, C242, D242, E242, F#242, G242, A242, B242, C243, D243, E243, F#243, G243, A243, B243, C244, D244, E244, F#244, G244, A244, B244, C245, D245, E245, F#245, G245, A245, B245, C246, D246, E246, F#246, G246, A246, B246, C247, D247, E247, F#247, G247, A247, B247, C248, D248, E248, F#248, G248, A248, B248, C249, D249, E249, F#249, G249, A249, B249, C250, D250, E250, F#250, G250, A250, B250, C251, D251, E251, F#251, G251, A251, B251, C252, D252, E252, F#252, G252, A252, B252, C253, D253, E253, F#253, G253, A253, B253, C254, D254, E254, F#254, G254, A254, B254, C255, D255, E255, F#255, G255, A255, B255, C256, D256, E256, F#256, G256, A256, B256, C257, D257, E257, F#257, G257, A257, B257, C258, D258, E258, F#258, G258, A258, B258, C259, D259, E259, F#259, G259, A259, B259, C260, D260, E260, F#260, G260, A260, B260, C261, D261, E261, F#261, G261, A261, B261, C262, D262, E262, F#262, G262, A262, B262, C263, D263, E263, F#263, G263, A263, B263, C264, D264, E264, F#264, G264, A264, B264, C265, D265, E265, F#265, G265, A265, B265, C266, D266, E266, F#266, G266, A266, B266, C267, D267, E267, F#267, G267, A267, B267, C268, D268, E268, F#268, G268, A268, B268, C269, D269, E269, F#269, G269, A269, B269, C270, D270, E270, F#270, G270, A270, B270, C271, D271, E271, F#271, G271, A271, B271, C272, D272, E272, F#272, G272, A272, B272, C273, D273, E273, F#273, G273, A273, B273, C274, D274, E274, F#274, G274, A274, B274, C275, D275, E275, F#275, G275, A275, B275, C276, D276, E276, F#276, G276, A276, B276, C277, D277, E277, F#277, G277, A277, B277, C278, D278, E278, F#278, G278, A278, B278, C279, D279, E279, F#279, G279, A279, B279, C280, D280, E280, F#280, G280, A280, B280, C281, D281, E281, F#281, G281, A281, B281, C282, D282, E282, F#282, G282, A282, B282, C283, D283, E283, F#283, G283, A283, B283, C284, D284, E284, F#284, G284, A284, B284, C285, D285, E285, F#285, G285, A285, B285, C286, D286, E286, F#286, G286, A286, B286, C287, D287, E287, F#287, G287, A287, B287, C288, D288, E288, F#288, G288, A288, B288, C289, D289, E289, F#289, G289, A289, B289, C290, D290, E290, F#290, G290, A290, B290, C291, D291, E291, F#291, G291, A291, B291, C292, D292, E292, F#292, G292, A292, B292, C293, D293, E293, F#293, G293, A293, B293, C294, D294, E294, F#294, G294, A294, B294, C295, D295, E295, F#295, G295, A295, B295, C296, D296, E296, F#296, G296, A296, B296, C297, D297, E297, F#297, G297, A297, B297, C298, D298, E298, F#298, G298, A298, B298, C299, D299, E299, F#299, G299, A299, B299, C300, D300, E300, F#300, G300, A300, B300, C301, D301, E301, F#301, G301, A301, B301, C302, D302, E302, F#302, G302, A302, B302, C303, D303, E303, F#303, G303, A303, B303, C304, D304, E304, F#304, G304, A304, B304, C305, D305, E305, F#305, G305, A305, B305, C306, D306, E306, F#306, G306, A306, B306, C307, D307, E307, F#307, G307, A307, B307, C308, D308, E308, F#308, G308, A308, B308, C309, D309, E309, F#309, G309, A309, B309, C310, D310, E310, F#310, G310, A310, B310, C311, D311, E311, F#311, G311, A311, B311, C312, D312, E312, F#312, G312, A312, B312, C313, D313, E313, F#313, G313, A313, B313, C314, D314, E314, F#314, G314, A314, B314, C315, D315, E315, F#315, G315, A315, B315, C316, D316, E316, F#316, G316, A316, B316, C317, D317, E317, F#317, G317, A317, B317, C318, D318, E318, F#318, G318, A318, B318, C319, D319, E319, F#319, G319, A319, B319, C320, D320, E320, F#320, G320, A320, B320, C321, D321, E321, F#321, G321, A321, B321, C322, D322, E322, F#322, G322, A322, B322, C323, D323, E323, F#323, G323, A323, B323, C324, D324, E324, F#324, G324, A324, B324, C325, D325, E325, F#325, G325, A325, B325, C326, D326, E326, F#326, G326, A326, B326, C327, D327, E327, F#327, G327, A327, B327, C328, D328, E328, F#328, G328, A328, B328, C329, D329, E329, F#329, G329, A329, B329, C330, D330, E330, F#330, G330, A330, B330, C331, D331, E331, F#331, G331, A331, B331, C332, D332, E332, F#332, G332, A332, B332, C333, D333, E333, F#333, G333, A333, B333, C334, D334, E334, F#334, G334, A334, B334, C335, D335, E335, F#335, G335, A335, B335, C336, D336, E336, F#336, G336, A336, B336, C337, D337, E337, F#337, G337, A337, B337, C338, D338, E338, F#338, G338, A338, B338, C339, D339, E339, F#339, G339, A339, B339, C340, D340, E340, F#340, G340, A340, B340, C341, D341, E341, F#341, G341, A341, B341, C342, D342, E342, F#342, G342, A342, B342, C343, D343, E343, F#343, G343, A343, B343, C344, D344, E344, F#344, G344, A344, B344, C345, D345, E345, F#345, G345, A345, B345, C346, D346, E346, F#346, G346, A346, B346, C347, D347, E347, F#347, G347, A347, B347, C348, D348, E348, F#348, G348, A348, B348, C349, D349, E349, F#349, G349, A349, B349, C350, D350, E350, F#350, G350, A350, B350, C351, D351, E351, F#351, G351, A351, B351, C352, D352, E352, F#352, G352, A352, B352, C353, D353, E353, F#353, G353, A353, B353, C354, D354, E354, F#354, G354, A354, B354, C355, D355, E355, F#355, G355, A355, B355, C356, D356, E356, F#356, G356, A356, B356, C357, D357, E357, F#357, G357, A357, B357, C358, D358, E358, F#358, G358, A358, B358, C359, D359, E359, F#359, G359, A359, B359, C360, D360, E360, F#360, G360, A360, B360, C361, D361, E361, F#

۶-۴ شناخت حرکت دست (هماهنگی ضرب‌ها با مترونوم) در وزن خوانی ریتم‌های ترکیبی

همانطور که گفته شد برای شمردن و ضرب زدن هنگام ریتم‌خوانی دو رویکرد اصلی وجود دارد. رویکرد قدیمی که میزان ترکیبی را مشتق از میزان ساده می‌دانند و مبنای ضرب در این رویکرد حتماً یک نت نقطه‌دار است. مثلاً میزان $\frac{9}{8}$ را مشتق شده از میزان $\frac{3}{4}$ می‌دانند و هر سیاه نقطه‌دار را یک ضرب در نظر می‌گیرند. (سه ضربی ترکیبی)

رویکرد جدید که هنگام شمارش به تعداد عدد بالایی میزان‌نما و بر مبنای عدد پایینی می‌شمارند. مثلاً در میزان $\frac{9}{8}$ تا عدد ۹ می‌شمارند و برای هر چنگ یک عدد در نظر گرفته می‌شود.

پرسش‌های چهارگزینه‌ای فصل چهارم

۱. در میزان نمای $6/8$ نت چنگ نقطه‌دار چند ضرب ارزش دارد؟

الف) ۱ ضرب ب) $1/2$ ضرب

ج) $1/4$ ضرب د) $1/8$ ضرب

۲. در میزان نمای $12/8$ نت چنگ چند ضرب ارزش دارد؟

الف) $1/2$ ضرب ب) $1/4$ ضرب

ج) $1/3$ ضرب د) $1/8$ ضرب

۳. از میزان نمای $9/8$ کدام میزان نمای ساده ساخته می‌شود؟

الف) $4/4$ ب) $3/4$

ج) $4/2$ د) $3/2$

۴. مشخصات میزان نمای $9/8$ چیست؟

الف) میزان ترکیبی ۹ ضربی ب) میزان ساده ۹ ضربی

ج) میزان ترکیبی ۳ ضربی د) میزان ساده ۳ ضربی

۵. کدامیک از میزان نماهای داده شده ۳ ضربی است؟

الف) $4/4$ ب) $9/8$

ج) $3/2$ د) گزینه ب و ج

سؤال ۱	سؤال ۲	سؤال ۳	سؤال ۴	سؤال ۵
گزینه ب	گزینه ج	گزینه ب	گزینه ج	گزینه د

سؤالات عملی فصل چهارم

۱. وزن خوانی چند نمونه از ریتم‌های ترکیبی را با حرکت دست انجام دهید.

توانایی تشخیص و خواندن ریتم‌های لنگ (مختلط)

۵ ساعت نظری
۲۶ ساعت عملی

هدف‌های رفتاری:

آشنایی با ریتم‌های دوضربی، سه‌ضربی و چهارضربی
لنگ

اصول و روش وزن‌خوانی در ریتم دوضربی، سه‌ضربی
و چهارضربی لنگ

۱-۵/۱ آشنایی با ریتم دو بخشی لنگ

میزان لنگ دو بخشی، ترکیبی از دو میزان نامساوی است. برای مشخص شدن میزان‌های ترکیب شده، معمولاً از خط میزان مُقطع استفاده می‌شود. به مثال‌های زیر توجه کنید:

میزان $\frac{5}{4}$ میزانی لنگ است که از جمع میزان‌های $\frac{2}{4}$ و $\frac{3}{4}$ به وجود می‌آید. با توجه به عدد پایین میزان‌ها، هر نت سیاه یک ضرب در نظر گرفته می‌شود.

میزان $\frac{7}{4}$ نیز می‌تواند به صورت دو بخشی و ترکیبی از میزان‌های $\frac{3}{4}$ و $\frac{4}{4}$ در نظر گرفته شود.

البته این میزان لنگ را می‌توان به سه بخش نیز تقسیم کرد. مانند میزان‌های ساده، عدد پایین میزان‌ها، نشان‌دهنده نوع ضرب است. مثلاً در میزان $\frac{5}{8}$ هر ضرب، یک چنگ است.

۲-۵/۱ آشنایی با ریتم سه بخشی لنگ

میزان لنگ سه بخشی، ترکیبی از سه میزان است که دست کم یکی از میزان‌ها با میزان‌های دیگر نامساوی است. برای مشخص شدن میزان‌های ترکیب شده، معمولاً از خط میزان مقطع استفاده می‌شود. برای مثال به میزان $\frac{7}{4}$ که به سه بخش تقسیم شده است توجه فرمایید.

(2+3+2)

The first staff shows a sequence of notes: a half note, a quarter note, a quarter note, a quarter note, a quarter note, a quarter note, and a half note. The second staff shows a sequence of notes: a half note, a quarter note, a quarter note, a quarter note, a quarter note, a quarter note, and a half note. The third staff shows a sequence of notes: a half note, a quarter note, a quarter note, a quarter note, a quarter note, a quarter note, and a half note.

(3+2+2)

The first staff shows a sequence of notes: a half note, a quarter note, a quarter note, a quarter note, a quarter note, a quarter note, and a half note. The second staff shows a sequence of notes: a half note, a quarter note, a quarter note, a quarter note, a quarter note, a quarter note, and a half note. The third staff shows a sequence of notes: a half note, a quarter note, a quarter note, a quarter note, a quarter note, a quarter note, and a half note.

(2+2+3)

The first staff shows a sequence of notes: a half note, a quarter note, a quarter note, a quarter note, a quarter note, a quarter note, and a half note. The second staff shows a sequence of notes: a half note, a quarter note, a quarter note, a quarter note, a quarter note, a quarter note, and a half note. The third staff shows a sequence of notes: a half note, a quarter note, a quarter note, a quarter note, a quarter note, a quarter note, and a half note.

همچنین برای مثال میزان $\frac{7}{8}$ را به صورت‌های زیر می‌توان به سه بخش تقسیم کرد.

۳-۵/۱ آشنایی با ریتم چهاربخشی لنگ

میزان لنگ چهاربخشی، ترکیبی از چهار میزان است که دست کم یکی از میزان‌ها با میزان‌های دیگر نامساوی است. برای مشخص شدن میزان‌های ترکیب شده، معمولاً از خط میزان مقطع استفاده می‌شود. برای مثال به میزان $\frac{9}{8}$ که به چهار بخش تقسیم شده است توجه فرمایید.

و یا به این صورت

۴-۵/۱ آشنایی با حرکت دست (هماهنگی ضرب‌ها با مترونوم) در وزن خوانی ریتیم‌های ترکیبی

در میزان‌های لنگ معمولاً عدد پایین میزان‌نما، نشانگر واحد ضرب است. مثلاً در میزان $\frac{7}{8}$ برای هر چنگ یک شماره شمرده می‌شود در میزان $\frac{7}{4}$ برای هر نت سیاه یک شماره شمرده می‌شود. البته در بین شماره ضرب‌ها می‌توان از هجاهایی مانند «اُ» و «وُ» و ... نیز برای سهولت محاسبه استفاده کرد. مطلب مهم اینکه در هر بخش، اولین ضرب با تأکید بیشتری اجرا می‌شود تا شکل تقسیمات مشخص شود.

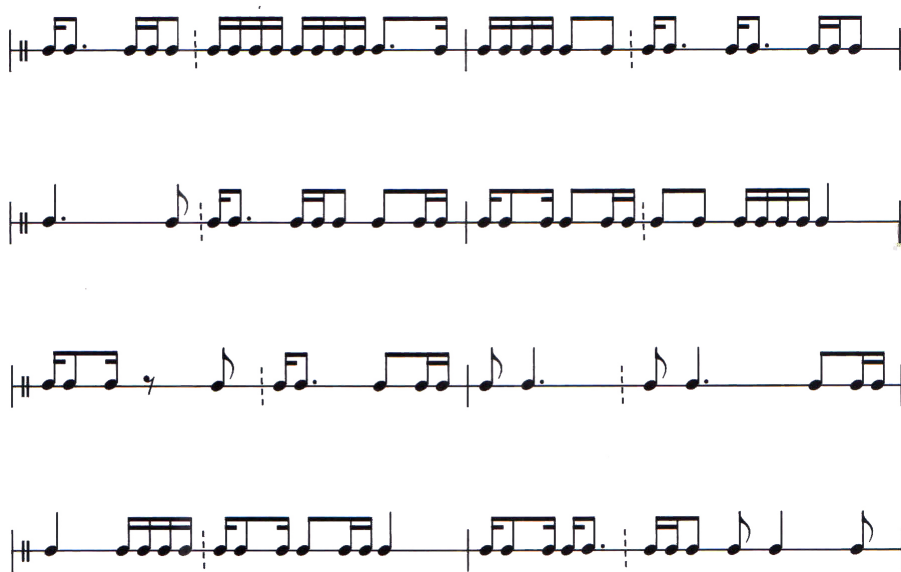
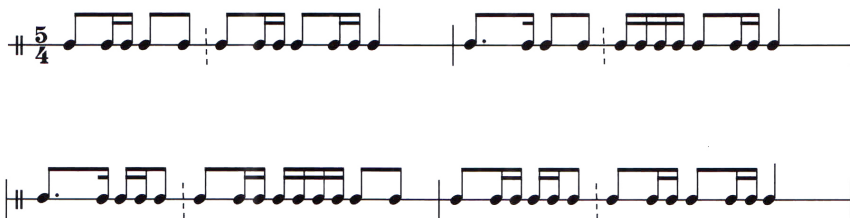
۵-۵/۱ شناخت وزن خوانی در ریتیم دوبخشی لنگ

(3+2)

(2+3)

5/4

(2+3)

The musical score consists of eight staves of music. The first staff is in G major (one sharp) and 7/4 time. The notation includes various note values (half notes, quarter notes, eighth notes, sixteenth notes), rests, and slurs. The subsequent staves continue the melodic line with varying rhythmic patterns and phrasing.

(2+3)

(3+2)

5/8

۵/۱-۶ شناخت وزن خوانی در ریتم سه بخشی لنگ

در این قسمت نیز ریتم‌های زیر را بخوانید و سعی کنید اولین ضرب هر بخش را قوی‌تر اجرا کنید.

(3+2+2)

(2+2+3)

(3+3+2)

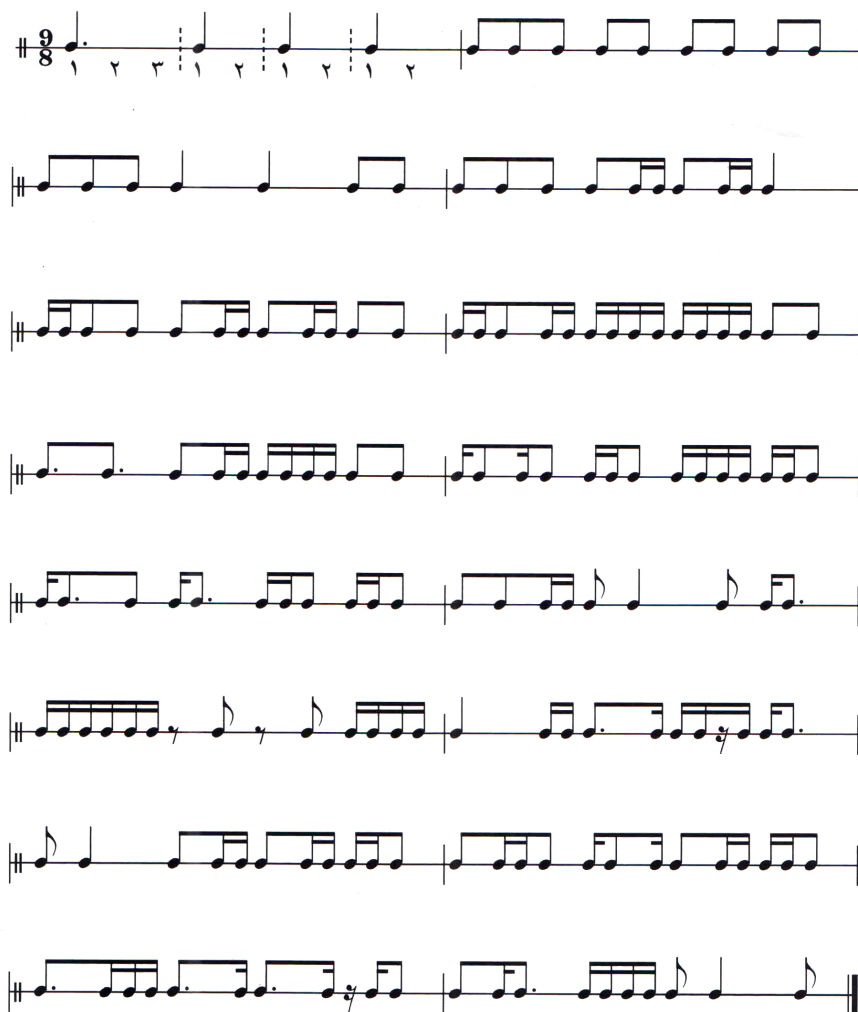

(3+2+3)

۷-۵ شناخت وزن خوانی در ریتم چهاربخشی لنگ

(3+2+2+2)

Handwritten musical notation on a page with a blue and black header. The notation consists of eight staves, each containing a sequence of notes and rests. The first staff is marked with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a time signature of 10/8. The notes are written in a cursive, handwritten style. The notation includes various note values, including eighth and sixteenth notes, and rests. The staves are connected by a vertical line on the left side.

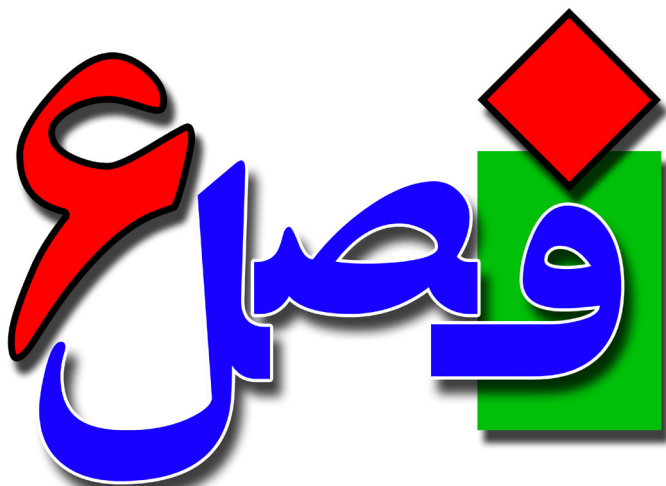
پرسش‌های چهارگزینه‌ای فصل پنجم

۱. از کنار هم قراردادن دو یا چند قسمت مساوی و نامساوی میزان به وجود می‌آید.
 - الف) ساده
 - ب) ترکیبی
 - ج) لنگ
 - د) هیچ کدام
۲. میزان لنگ دوبخشی ترکیبی از دو میزان است.
 - الف) ساده
 - ب) مساوی
 - ج) لنگ
 - د) نامساوی
۳. میزان $5/4$ لنگ از جمع کدام میزان‌ها به وجود می‌آید؟
 - الف) $2/2$ و $3/4$
 - ب) $3/4$ و $4/4$
 - ج) $2/4$ و $3/4$
 - د) $2/2$ و $2/4$
۴. میزان $7/4$ به صورت دوبخشی و ترکیبی از کدام میزان‌ها به دست می‌آید؟
 - الف) $2/8$ و $3/6$
 - ب) $3/4$ و $4/4$
 - ج) $6/8$ و $2/2$
 - د) $4/4$ و $2/2$
۵. کدام گزینه در تقسیم میزان $7/8$ درست می‌باشد؟
 - الف) $(3+2+2)$
 - ب) $(2+2+3)$
 - ج) $(3+3+1)$
 - د) گزینه الف و ب

سؤال ۱	سؤال ۲	سؤال ۳	سؤال ۴	سؤال ۵
گزینه ج	گزینه د	گزینه ج	گزینه ب	گزینه د

سؤالات عملی فصل پنجم

۱. وزن خوانی یک ریتم دوبخشی لنگ را انجام دهید.
۲. یک ریتم سه‌بخشی لنگ را وزن خوانی کنید.
۳. وزن خوانی یک نمونه ریتم چهاربخشی لنگ را انجام دهید.

توانایی تشخیص و اجرای فواصل پیوسته گام نمونه
ماژور (دوماژور)

۵ ساعت نظری
۳۰ ساعت عملی

هدف‌های رفتاری:

شناخت فواصل گام ماژور با و بدون ساز پیانو
اصول حرکت پیوسته یکی به بالا با و بدون پیانو
اصول حرکت برودری بالا و پایین با و بدون پیانو
اصول حرکت دوتایی و سه‌تایی به بالا و پایین با و
بدون پیانو

۱-۶/۱ آشنایی با فواصل درجات گام ماژور

در کلاس تئوری موسیقی با مفاهیم گام آشنا شده‌اید. در این فصل می‌خواهیم با گام ماژور و فواصل بین درجات آن در سلفژ آشنا شویم.

فواصل درجات گام ماژور به ترتیب بالارونده این چنین است:

فاصله بین درجه اول و درجه دوم: یک پرده

فاصله بین درجه دوم و درجه سوم: یک پرده

فاصله بین درجه سوم و درجه چهارم: نیم پرده

فاصله بین درجه چهارم و درجه پنجم: یک پرده

فاصله بین درجه پنجم و درجه ششم: یک پرده

فاصله بین درجه ششم و درجه هفتم: یک پرده

فاصله بین درجه هفتم و درجه هشتم: نیم پرده

۲-۶/۱ آشنایی با حرکت پیوسته یکی به بالا

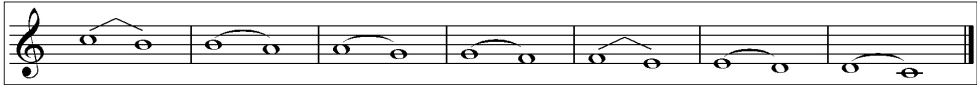
همانطور که دیدیم، فاصله تمام درجات گام ماژور یکسان نیست و بین درجات مختلف فواصل مختلف وجود دارد. برای آشنایی با حرکت پیوسته بالارونده (دوم بالارونده) در گام ماژور تصویر زیر را بررسی نمایید.

مشهود است که فاصله بین همه درجات، فاصله دوم بزرگ است غیر از فاصله بین درجه سوم و چهارم و همچنین فاصله بین درجات هفتم و هشتم که فاصله دوم کوچک است.

۳-۶/۱ آشنایی با حرکت پیوسته یکی به پایین

در حالت پایین رونده نیز گام ماژور فواصل دوم بزرگ و یا دوم کوچک را طی می‌نماید که جلوتر با خواندن این فواصل آشنا خواهیم شد. تصویر زیر، فاصله بین درجات را در حرکت پایین رونده نشان می‌دهد.

۴-۶/۱ آشنایی با حرکت برودری (همسایه) به بالا

در حرکت برودری به بالا یک فاصله دوم از نت مبدأ بالا رفته و سپس روی همان نت برمی‌گردیم. دقت کنید که این فاصله دوم، با توجه به درجات گام متفاوت است و می‌تواند دوم کوچک یا بزرگ باشد. در واقع حرکت برودری به بالا باید روی نتی از همان گام باشد. به مثال زیر توجه فرمایید و سعی کنید فاصله نت‌ها از یکدیگر را شناسایی کنید:

۵-۶/۱ آشنایی با حرکت برودری (همسایه) به پایین

این حرکت نیز مانند حرکت بالارونده از نت مدنظر شروع شده و به آن ختم می‌شود با این تفاوت که این بار از نت مبدأ یک حرکت دوم (بزرگ یا کوچک) به پایین صورت می‌گیرد. در اینجا باید تمام نت‌ها در تونالیته مورد نظر بوده و از حرکات کروماتیک اجتناب شود. در تصویر زیر فواصل بین نت اصلی و نت برودری را پیدا کنید:

۶-۶/۱ آشنایی با حرکت دوتایی و سه تایی به بالا

در حرکت‌های دوتایی و سه‌تایی به بالا که به صورت حرکت پیوسته (غیر پرش‌دار) انجام می‌شود. باید در نظر داشت، که گاه ممکن است همه فواصل دوم بزرگ باشند. (مانند حرکت بالارونده از فا به سی) و گاه ممکن است برخی از فواصل بزرگ و برخی کوچک باشند. (مانند حرکت دو به فا)

که دوفاصله اول بزرگ و فاصله بعدی (می تا فا) کوچک است.
در تصاویر زیر، فاصله بین تمام نت‌ها را مشخص نمایید.

۶/۱-۷ آشنایی با حرکت دوتایی و سه‌تایی به پایین

در حرکت‌های پیوسته به پایین نیز مانند حرکت به بالا کلیه فواصل به صورت پیوسته انجام می‌شود. (مجموعه‌ای از دوم‌های بزرگ و کوچک) و در نهایت منجر به پیمودن فاصله سوم (در حرکت دوتایی) و فاصله چهارم (در حرکت سه‌تایی) می‌شود. این حرکت‌های پایین‌رونده در تصاویر پایین نشان داده شده است. فواصل آن‌ها را پیدا کنید تا در درس‌های بعد برای خواندن آن‌ها آماده‌تر باشید.

۸-۶/۱ شناخت فواصل گام ماژور به همراه ساز پیانو

گام ماژور زیر را به همراه پیانو بخوانید. اگر خواندن پی در پی آن برای شما سخت است بهتر است در ابتدا تک تک نت‌ها را به صورت جداگانه با پیانو بنوازید و سپس آن‌ها را با پیانو بخوانید. بهتر است اول نت را بنوازید و بعد آن را بخوانید:

۹-۶/۱ شناخت فواصل گام ماژور بدون ساز پیانو

حالا سعی کنید نت‌های زیر را بدون کمک گرفتن از پیانو بخوانید (البته نت اول را می‌توانید با کمک پیانو بخوانید). اگر در خواندن نت‌ها و ادای صحیح فواصل مشکل دارید به تمرین قبل برگردید و سعی کنید با کمک پیانو نت‌ها را بخوانید و این تمرین را با دقت تکرار کنید و سپس به سراغ تمرین بدون ساز بروید.

۶/۱-۱۰ شناخت حرکت پیوسته یکی به بالا با پیانو

تمرینات زیر را با کمک پیانو بخوانید:

The musical notation for exercise 6/1-10 consists of two systems. The first system is labeled 'Piano' and shows a treble and bass staff with a piano accompaniment. The second system is labeled 'Pno.' and shows a treble and bass staff with a piano accompaniment. The notation is in 4/4 time and features a single melodic line in the treble staff of each system, with the piano accompaniment in the bass staff.

۶/۱-۱۱ شناخت حرکت پیوسته یکی به بالا بدون پیانو

تمرینات زیر را بدون پیانو بخوانید:

The musical notation for exercise 6/1-11 consists of two systems. The first system shows a single melodic line in the treble staff. The second system shows a single melodic line in the treble staff. The notation is in 4/4 time and features a single melodic line in the treble staff of each system.

۶/۱-۱۲ شناخت حرکت برودری به بالا با پیانو

This musical score is for exercise 6/1-12, titled 'شناخت حرکت برودری به بالا با پیانو' (Piano). It consists of two systems of staves. The first system has a vocal line (treble clef) and a piano accompaniment (grand staff). The vocal line contains four measures of quarter notes: C4, D4, E4, F4. The piano accompaniment has a right hand with four measures of quarter notes: C4, D4, E4, F4, and a left hand with four measures of half notes: C3, F2, C3, F2. The second system also has a vocal line and a piano accompaniment. The vocal line contains four measures: G4, A4, B4, C5. The piano accompaniment has a right hand with four measures of quarter notes: G4, A4, B4, C5, and a left hand with four measures of half notes: G2, C3, G2, C3.

۶/۱-۱۳ شناخت حرکت برودری به بالا بدون پیانو

This musical score is for exercise 6/1-13, titled 'شناخت حرکت برودری به بالا بدون پیانو' (without piano). It consists of a single system with a vocal line (treble clef) containing eight measures of quarter notes: C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5.

۶/۱-۱۴ شناخت حرکت برودری به پایین با پیانو

This musical score is for exercise 6/1-14, titled 'شناخت حرکت برودری به پایین با پیانو' (Piano). It consists of two systems of staves. The first system has a vocal line (treble clef) and a piano accompaniment (grand staff). The vocal line contains four measures of quarter notes: C4, B3, A3, G3. The piano accompaniment has a right hand with four measures of quarter notes: C4, B3, A3, G3, and a left hand with four measures of half notes: C3, G2, C3, G2. The second system also has a vocal line and a piano accompaniment. The vocal line contains four measures: F3, E3, D3, C3. The piano accompaniment has a right hand with four measures of quarter notes: F3, E3, D3, C3, and a left hand with four measures of half notes: F2, C2, F2, C2.

۱۵- ۶/۱ شناخت حرکت برودری به پایین بدون پیانو

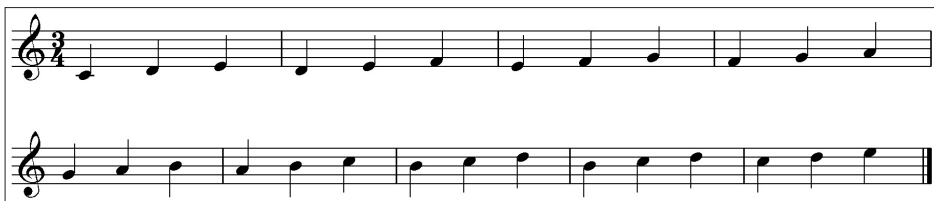

۱۶- ۶/۱ شناخت حرکت دوتایی و سه تایی به بالا با پیانو

Piano

Pno.

۱۷- ۶/۱ شناخت حرکت دوتایی و سه تایی به بالا بدون پیانو

تمرینات فوق را می توانید تا فاصله چهارم و پنجم هم به همین منوال ادامه دهید.

۱۸-۶/۱ شناخت حرکت دوتایی و سه تایی به پایین با پیانو

تمرینات فوق را می توانید تا فاصله چهارم و پنجم هم به همین منوال ادامه دهید.

۱۹-۶/۱ شناخت حرکت دوتایی و سه تایی به پایین بدون پیانو

تمرینات فوق را می توانید تا فاصله چهارم و پنجم هم به همین منوال ادامه دهید.

پرسش‌های چهارگزینه‌ای فصل ششم

۱. فاصله‌ی بین درجه اول و دوم در گام ماژور به ترتیب بالارونده چند پرده است؟
 الف) یک (ب) دو و نیم
 ج) نیم (د) یک و نیم
۲. فاصله‌ی بین درجه دوم و سوم در گام ماژور به ترتیب بالارونده چند پرده است؟
 الف) دو (ب) یک
 ج) نیم (د) یک و نیم
۳. فواصل بین کدام درجات در گام ماژور نیم پرده است؟
 الف) درجه دوم و درجه سوم (ب) درجه چهارم و درجه پنجم
 ج) درجه سوم و درجه چهارم (د) درجه ششم و درجه هفتم
۴. فاصله‌ی بین درجه هفتم و هشتم در گام ماژور به ترتیب بالارونده چند پرده است؟
 الف) یک (ب) یک و نیم
 ج) دو (د) نیم
۵. فاصله‌ی بین درجه پنجم و ششم در گام ماژور به ترتیب بالارونده چند پرده است؟
 الف) نیم (ب) یک
 ج) دو (د) دو و نیم

سؤال ۱	سؤال ۲	سؤال ۳	سؤال ۴	سؤال ۵
گزینه الف	گزینه ب	گزینه ج	گزینه د	گزینه ب

سؤالات عملی فصل ششم

۱. فواصل گام مازور را یک بار با ساز پیانو و یک بار بدون ساز بخوانید.
۲. با استفاده از ساز پیانو:
 - الف) حرکت پیوسته یکی به بالا را بخوانید.
 - ب) حرکت برودری به بالا را بخوانید.
 - ج) حرکت دوتایی و سه تایی به بالا را بخوانید.
۳. بدون استفاده از ساز پیانو:
 - الف) حرکت پیوسته یکی به پایین را بخوانید.
 - ب) حرکت برودری به پایین را بخوانید.
 - ج) حرکت دوتایی و سه تایی به پایین را بخوانید.

توانایی تشخیص و اجرای فواصل منفصل گام نمونه ماژور

۵ ساعت نظری
۳۰ ساعت عملی

هدف‌های رفتاری:

شناخت فواصل مختلف میان درجات گام ماژور
اصول سرایش فاصله دوم تا هشتم با و بدون ساز

۱-۷/۱ آشنایی با فواصل مختلف میان درجات گام ماژور

همانطور که در فصل قبل دیدیم، بین درجات مختلف گام ماژور فواصل نیم پرده‌ای و یک پرده‌ای وجود دارد.

فواصل درجات گام ماژور به ترتیب بالارونده این چنین است:

فاصله بین درجه اول و درجه دوم: یک پرده

فاصله بین درجه دوم و درجه سوم: یک پرده

فاصله بین درجه سوم و درجه چهارم: نیم پرده

فاصله بین درجه چهارم و درجه پنجم: یک پرده

فاصله بین درجه پنجم و درجه ششم: یک پرده

فاصله بین درجه ششم و درجه هفتم: یک پرده

فاصله بین درجه هفتم و درجه هشتم: نیم پرده

۲-۷/۱ آشنایی با فواصل دوم

دو درجه مجاور در گام‌های ماژور و مینور همواره درجه دوم هستند که مقدار فاصله آن‌ها در بالا گفته شد. ساده‌ترین روش برای پیدا کردن فواصل گام ماژور این است که روی پیانو از نت دو تا دوی اکتاو بالاتر همه کلاویه‌های سفید را بنوازید.

۳-۷/۱ آشنایی با فواصل سوم

فاصله‌های سوم شکل گرفته در گام ماژور شامل سوم‌های کوچک و بزرگ هستند که در زیر به معرفی آن‌ها می‌پردازیم:

فاصله بین درجات اول و سوم: سوم بزرگ

فاصله بین درجات دوم و چهارم: سوم کوچک

فاصله بین درجات سوم و پنجم: سوم کوچک

فاصله بین درجات چهارم و ششم: سوم بزرگ

فاصله بین درجات پنجم و هفتم: سوم بزرگ

فاصله بین درجات ششم و اکتاو: سوم کوچک
فاصله بین درجات هفتم و نهم: سوم کوچک

۴-۷/۱ آشنایی با فواصل چهارم

کلیه فواصل چهارم در گام ماژور، فاصله چهارم درست (دو و نیم پرده) هستند غیر از فاصله بین درجات چهارم و هفتم که چهارم افزوده است. (سه پرده)

فاصله بین درجات اول چهارم: چهارم درست
فاصله بین درجات دوم و پنجم: چهارم درست
فاصله بین درجات سوم و ششم: چهارم درست
فاصله بین درجات چهارم و هفتم: چهارم افزوده
فاصله بین درجات پنجم و هشتم: چهارم درست
فاصله بین درجات ششم و نهم: چهارم درست
فاصله بین درجات هفتم و دهم: چهارم درست

۵-۷/۱ آشنایی با فواصل پنجم

کلیه فواصل پنجم در گام ماژور، فاصله پنجم درست (سوم و نیم پرده) هستند غیر از فاصله بین درجات هفتم و یازدهم که پنجم کاسته است. (سه پرده)

فاصله بین درجات اول و پنجم: پنجم درست
فاصله بین درجات دوم و ششم: پنجم درست
فاصله بین درجات سوم و هفتم: پنجم درست
فاصله بین درجات چهارم و هشتم: پنجم درست
فاصله بین درجات پنجم و نهم: پنجم درست
فاصله بین درجات ششم و دهم: پنجم درست

فاصله بین درجات هفتم و یازدهم: پنجم کاسته

۶-۷/۱ آشنایی با فواصل ششم

فاصله ششم بین درجات گام ماژور نیز به دو صورت ششم کوچک (چهار پرده) و ششم بزرگ (چهار و نیم پرده) نمود پیدا می کنند.

فاصله بین درجات اول و ششم: ششم بزرگ

فاصله بین درجات دوم و هفتم: ششم بزرگ

فاصله بین درجات سوم و هشتم: ششم کوچک

فاصله بین درجات چهارم و نهم: ششم بزرگ

فاصله بین درجات پنجم و دهم: ششم بزرگ

فاصله بین درجات ششم و یازدهم: ششم کوچک

فاصله بین درجات هفتم و دوازدهم: ششم کوچک

۷-۷/۱ آشنایی با فواصل هفتم

فاصله هفتم بین درجات گام ماژور نیز به دو صورت هفتم کوچک (پنج پرده) و هفتم بزرگ (پنج و نیم پرده) نمود پیدا می کنند.

فاصله بین درجات اول و هفتم: هفتم بزرگ

فاصله بین درجات دوم و هشتم: هفتم کوچک

فاصله بین درجات سوم و نهم: هفتم کوچک

فاصله بین درجات چهارم و دهم: هفتم بزرگ

فاصله بین درجات پنجم و یازدهم: هفتم کوچک

فاصله بین درجات ششم و دوازدهم: هفتم کوچک

فاصله بین درجات هفتم و سیزدهم: هفتم کوچک

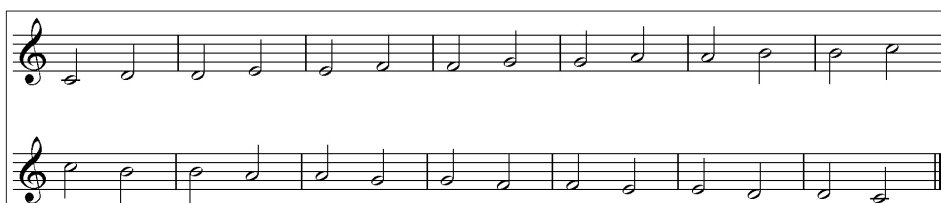
۸-۷/۱ آشنایی با فواصل هشتم

کلیه فواصل هشتم در گام ماژور، فاصله هشتم درست (شش پرده) هستند.

۹-۷/۱ شناخت سرایش فاصله دوم با ساز و بدون ساز

در ابتدا فواصل زیر را همراه با ساز بخوانید و زمانی که احساس کردید آن‌ها را به خوبی می‌شناسید سعی کنید بدون ساز آن‌ها را بخوانید:

بنیه فواصل بالا را پیدا کنید.

۱۰-۷/۱ شناخت سرایش فاصله سوم با ساز و بدون ساز

در ابتدا فواصل سوم زیر را همراه با ساز بخوانید و زمانی که احساس کردید آن‌ها را به خوبی می‌شناسید سعی کنید بدون ساز آن‌ها را بخوانید:

بنیه فواصل بالا را حساب کنید.

۷/۱-۱۱ شناخت سرایش فاصله چهارم با ساز و بدون ساز

در ابتدا فواصل چهارم زیر را همراه با ساز بخوانید و زمانی که احساس کردید آن‌ها را به خوبی می‌شناسید سعی کنید بدون ساز آن‌ها را بخوانید:

بنیه فواصل بالا را حساب کنید.

۷/۱-۱۲ شناخت سرایش فاصله پنجم با ساز و بدون ساز

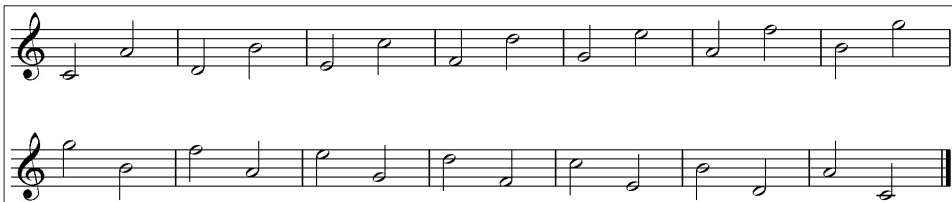
در ابتدا فواصل پنجم زیر را همراه با ساز بخوانید و زمانی که احساس کردید آن‌ها را به خوبی می‌شناسید سعی کنید بدون ساز آن‌ها را بخوانید:

بنیه فواصل بالا را حساب کنید.

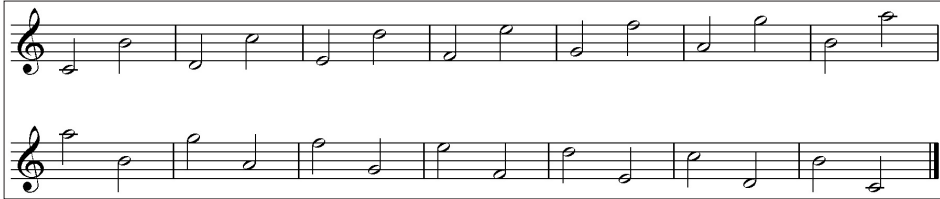
۷/۱-۱۳ شناخت سرایش فاصله ششم با ساز و بدون ساز

در ابتدا فواصل ششم زیر را همراه با ساز بخوانید و زمانی که احساس کردید آن‌ها را به خوبی می‌شناسید سعی کنید بدون ساز آن‌ها را بخوانید و بنیه آن‌ها را حساب کنید.

۷/۱-۱۴ شناخت سرایش فاصله هفتم با ساز و بدون ساز

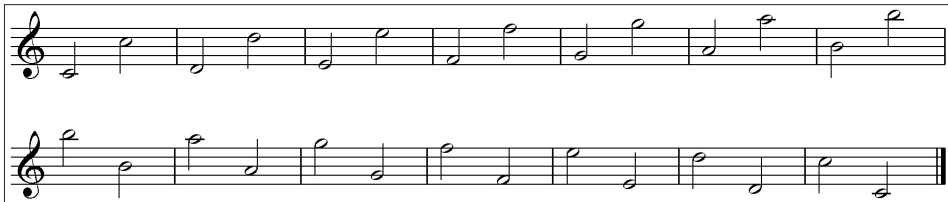
در ابتدا فواصل هفتم زیر را همراه با ساز بخوانید و زمانی که احساس کردید آن‌ها را به خوبی می‌شناسید سعی کنید بدون ساز آن‌ها را بخوانید:

بنیه فواصل بالا را حساب کنید.

۷/۱-۱۵ شناخت سرایش فاصله هشتم با ساز و بدون ساز

در اکتاوهای زیر را همراه با ساز بخوانید و زمانی که احساس کردید آن‌ها را به خوبی می‌شناسید سعی کنید بدون ساز آن‌ها را بخوانید:

پرسش‌های چهارگزینه‌ای فصل هفتم

۱. فاصله‌های سوم شکل گرفته در گام ماژور بین درجات اول سوم کدام گزینه است؟
 الف) سوم کوچک (ب) سوم بزرگ
 د) دوم بزرگ (د) دوم کوچک
۲. فاصله‌های سوم شکل گرفته در گام ماژور بین کدام درجات، سوم کوچک است؟
 الف) چهارم و ششم (ب) پنجم و هفتم
 ج) سوم و پنجم (د) اول و سوم
۳. فاصله‌های سوم شکل گرفته در گام ماژور بین کدام درجات، سوم کوچک است؟
 الف) هفتم و نهم (ب) ششم و اکتاو
 ج) چهارم و ششم (د) گزینه الف وب
۴. فواصل چهارم بین درجات چهارم و هفتم در گام ماژور چند پرده است؟
 الف) سه (ب) دو و نیم
 ج) یک (د) نیم
۵. در فواصل پنجم در گام ماژور، فاصله‌ی بین درجات هفتم و یازدهم چگونه است؟
 الف) پنجم درست (ب) سوم و نیم پرده
 ج) پنجم بزرگ (د) پنجم کاسته

سؤال ۱	سؤال ۲	سؤال ۳	سؤال ۴	سؤال ۵
گزینه ب	گزینه ج	گزینه د	گزینه الف	گزینه د

سؤالات عملی فصل هفتم

۱. فواصل درجات گام ماژور به ترتیب بالارونده را شرح دهید.
۲. فاصله‌های سوم شکل گرفته در گام ماژور را بیان کنید.
۳. فواصل چهارم در گام ماژور را شرح دهید.
۴. فواصل پنجم در گام ماژور را شرح دهید.
۵. فواصل ششم در گام ماژور را شرح دهید.
۶. فواصل هفتم در گام ماژور را شرح دهید.
۷. فواصل سوم تا هشتم را با ساز بخوانید.
۸. فواصل سوم تا هشتم را بدون ساز بخوانید.

توانایی تشخیص و اجرای فواصل پیوسته گام نمونه
مینور (لامینور)

۵ ساعت نظری
۳۰ ساعت عملی

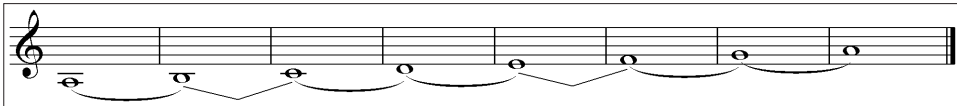
هدف‌های رفتاری:

شناخت فواصل گام مینور با و بدون ساز پیانو
اصول حرکت پیوسته یکی به بالا با و بدون پیانو
اصول حرکت برودری بالا و پایین با و بدون پیانو
اصول حرکت دوتایی و سه‌تایی به بالا و پایین با و
بدون پیانو

۸/۱-۱ آشنایی با فواصل درجات گام مینور

در اینجا منظور از گام مینور، گام مینور تنوریک (طبیعی) است. بین درجات مختلف گام مینور نیز مانند گام ماژور فواصل نیم پرده‌ای و یک پرده‌ای وجود دارد. فواصل درجات گام مینور به ترتیب بالارونده این چنین است:

- فاصله بین درجه اول و درجه دوم: یک پرده
- فاصله بین درجه دوم و درجه سوم: نیم پرده
- فاصله بین درجه سوم و درجه چهارم: یک پرده
- فاصله بین درجه چهارم و درجه پنجم: یک پرده
- فاصله بین درجه پنجم و درجه ششم: نیم پرده
- فاصله بین درجه ششم و درجه هفتم: یک پرده
- فاصله بین درجه هفتم و درجه هشتم: یک پرده

۸/۱-۲ آشنایی حرکت پیوسته یکی به بالا

فاصله نت‌های زیر را بررسی کنید و صدای آن‌ها را روی پیانو به خاطر بسپارید:

۸/۱-۳ آشنایی با حرکت پیوسته یکی به پایین

در اینجا گام پایین رونده لایمینور تنوریک را به صورت دوم‌های پیوسته می‌بینیم. فواصل را بررسی نمایید و سعی کنید به خاطر بسپارید:

۴- ۸/۱ آشنایی با حرکت برودری به بالا

حرکت‌های برودری زیر را روی پیانو بشنوید و سعی کنید به خاطر بسپارید. فعلاً نیاز به خواندن آنها نیست.

۵- ۸/۱ آشنایی با حرکت برودری به پایین

این فواصل را نیز روی پیانو بشنوید و دنبال کنید، در ادامه باید آنها را با پیانو بخوانید:

۶- ۸/۱ آشنایی با حرکت دوتایی و سه‌تایی به بالا

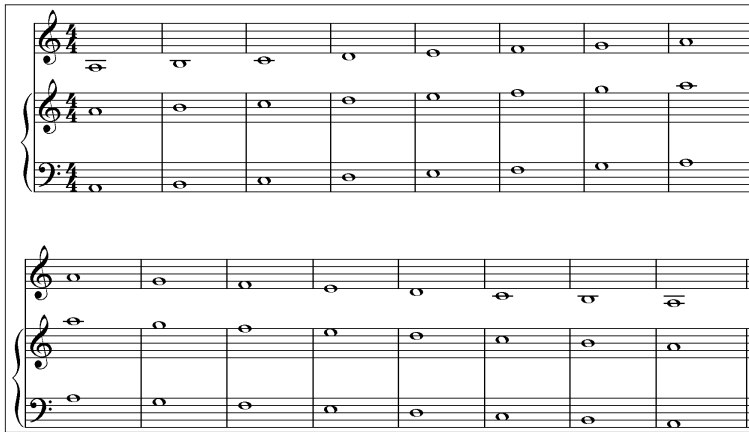

۷- ۸/۱ آشنایی با حرکت دوتایی و سه‌تایی به پایین

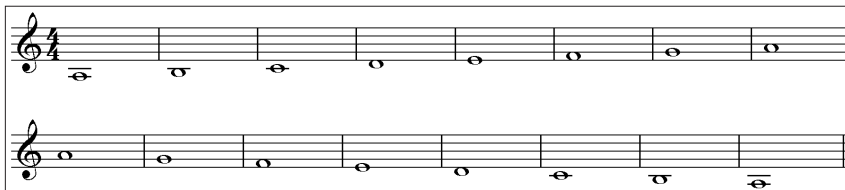
۸-۸/۱ شناخت فواصل گام مینور به همراه ساز پیانو

گام مینور زیر را به همراه پیانو بخوانید. اگر خواندن پی در پی آن برای شما سخت است بهتر است در ابتدا تک تک نت‌ها را به صورت جداگانه با پیانو بنوازید و سپس آن‌ها را با پیانو بخوانید. بهتر است اول نت را بنوازید و بعد آن را بخوانید:

۸-۹/۱ شناخت فواصل گام مینور بدون پیانو

حالا گام لامینور تتوریک (یا هر مینور تتوریک دیگری که در گستره صوتی شما است) را بدون پیانو بخوانید. اگر این کار برای شما خیلی دشوار است، به تمرین قبل برگردید و از پیانو کمک بگیرید.

۸-۱۰/۱ شناخت حرکت پیوسته یکی به بالا با پیانو

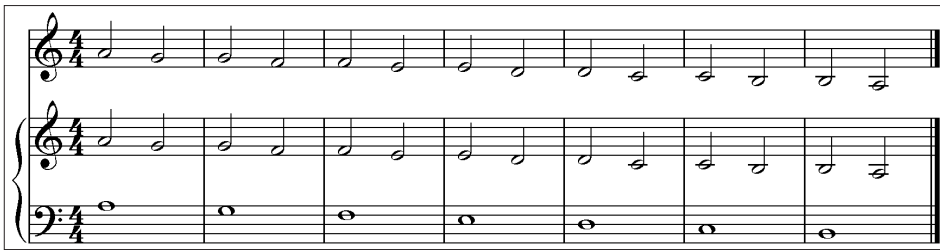
تمرین قبل را تا جایی که گستره صوتی شما همراهی می کند ادامه دهید.

۸/۱-۱۱ شناخت حرکت پیوسته یکی به بالا بدون پیانو

تمرین قبل را که با پیانو انجام داده بودید، حالا بدون پیانو انجام دهید. برای پیدا کردن نت اول می توانید از پیانو استفاده نمایید.

۸/۱-۱۲ شناخت حرکت پیوسته یکی به پایین با پیانو

تمرین بالا را تا جایی که گستره صوتی شما همراهی می کند ادامه دهید.

۸/۱-۱۳ شناخت حرکت پیوسته یکی به پایین بدون پیانو

تمرین قبل را که با پیانو انجام داده بودید، حالا بدون پیانو انجام دهید. برای پیدا کردن نت اول می توانید از پیانو استفاده نمایید. گستره این تمرین را با توجه به توانایی خود افزایش دهید.

۸/۱-۱۴ شناخت حرکت برودری به بالا با پیانو

این تمرینات را با پیانو بخوانید و فاصله بین درجات را به خاطر بسپارید زیرا قرار است در تمرین بعد، بدون ساز پیانو خوانده شوند:

۸/۱-۱۵ شناخت حرکت برودری به بالا بدون پیانو

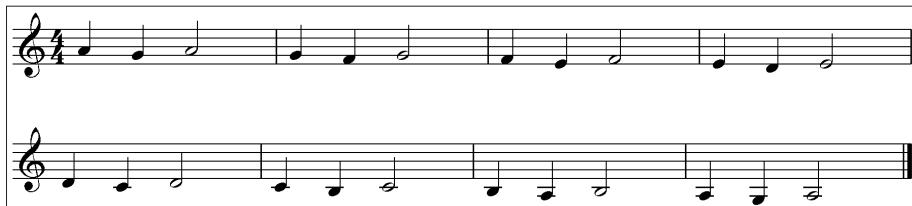
چنانچه در خواندن این تمرین مشکل دارید، تمرین قبل را تکرار نمایید:

۸/۱-۱۶ شناخت حرکت برودری به پایین با پیانو

۸/۱-۱۷ شناخت حرکت برودری به پایین بدون پیانو

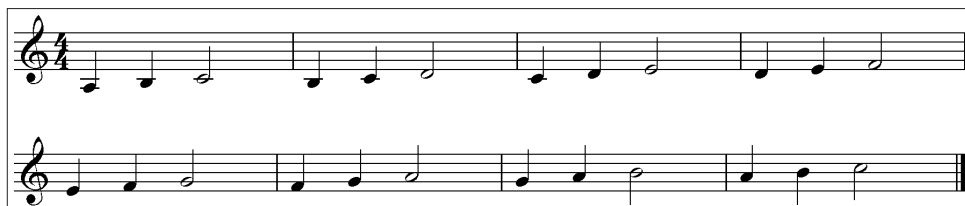

۸/۱-۱۸ شناخت حرکت دوتایی و سه تایی به بالا با پیانو

در اینجا حرکت سوم پیوسته به بالا را با پیانو تمرین می کنیم:

۸/۱-۱۹ شناخت حرکت دوتایی و سه تایی به بالا بدون پیانو

۲۰- ۸/۱ شناخت حرکت دوتایی و سه تایی به پایین با پیانو

The image displays two systems of musical notation for piano accompaniment. Each system consists of a treble staff and a bass staff. The first system shows a descending eighth-note pattern in the treble and a descending half-note pattern in the bass. The second system shows a descending eighth-note pattern in the treble and a descending half-note pattern in the bass.

۲۱- ۸/۱ شناخت حرکت دوتایی و سه تایی به پایین بدون پیانو

The image displays two systems of musical notation for piano accompaniment. Each system consists of a treble staff and a bass staff. The first system shows a descending eighth-note pattern in the treble and a descending half-note pattern in the bass. The second system shows a descending eighth-note pattern in the treble and a descending half-note pattern in the bass.

پرسش‌های چهارگزینه‌ای فصل هشتم

۱. فواصل درجات گام مینور به ترتیب بالارونده بین درجه اول و درجه دوم چگونه است؟

الف) نیم پرده (ب) یک پرده

ج) یک و نیم پرده (د) دو پرده

۲. کدام فواصل درجات گام مینور به ترتیب بالارونده دارای نیم پرده هستند؟

الف) درجه دوم و درجه سوم (ب) درجه چهارم و درجه پنجم

ج) درجه ششم و درجه هفتم (د) درجه هفتم و درجه هشتم

۳. فاصله بین درجه سوم و درجه چهارم در گام مینور بالارونده چگونه است؟

الف) نیم پرده (ب) یک و نیم پرده

ج) یک پرده (د) دو و نیم پرده

۴. گام‌های مینور نسبی طبیعی چند دانگ می‌باشد؟

الف) یک دانگ (ب) دو دانگ

ج) سه دانگ (د) چهار دانگ

۵. محل اتصال دانگ در گام مینور نسبی طبیعی است.

الف) نیم پرده (ب) یک پرده

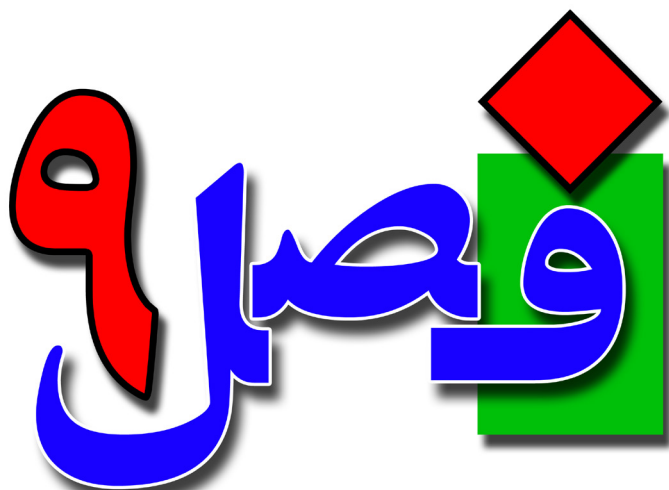
ج) یک و نیم پرده (د) دو پرده

جواب پرسش‌های چهارگزینه‌ای فصل هشتم

سؤال ۱	سؤال ۲	سؤال ۳	سؤال ۴	سؤال ۵
گزینه ب	گزینه الف	گزینه ج	گزینه ب	گزینه ب

سؤالات عملی فصل هشتم

۱. گام مینور را به همراه ساز پیانو بخوانید.

توانایی تشخیص و اجرای فواصل منفصل گام نمونه مینور

۵ ساعت نظری
۳۰ ساعت عملی

هدف‌های رفتاری:

شناخت فواصل مختلف میان درجات گام مینور
اصول سرایش فاصله دوم تا هشتم با و بدون ساز

۱-۹/۱ آشنایی با فواصل مختلف میان درجات گام مینور (تئوریک)

همانطور که در فصل قبل دیدیم، بین درجات مختلف گام مینور فواصل نیم پرده‌ای و یک پرده‌ای وجود دارد.

فواصل درجات گام مینور تئوریک به ترتیب بالارونده این چنین است:

فاصله بین درجه اول و درجه دوم: یک پرده

فاصله بین درجه دوم و درجه سوم: نیم پرده

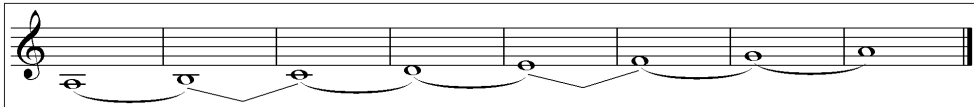
فاصله بین درجه سوم و درجه چهارم: یک پرده

فاصله بین درجه چهارم و درجه پنجم: یک پرده

فاصله بین درجه پنجم و درجه ششم: نیم پرده

فاصله بین درجه ششم و درجه هفتم: یک پرده

فاصله بین درجه هفتم و درجه هشتم: یک پرده

۲-۹/۱ آشنایی با فواصل دوم

دو درجه مجاور در گام‌های ماژور و مینور همواره درجه دوم هستند که مقدار فاصله آن‌ها در بالا گفته شد. ساده‌ترین روش برای پیدا کردن فواصل گام مینور تئوریک این است که روی پیانو از نت لا تا لای اکتاو بالاتر همه کلاویه‌های سفید را بنوازید.

۳-۹/۱ آشنایی با فواصل سوم

فاصله‌های سوم شکل گرفته در گام مینور شامل سوم‌های کوچک و بزرگ هستند که به معرفی آن‌ها می‌پردازیم:

فاصله بین درجات اول سوم: سوم کوچک

فاصله بین درجات دوم و چهارم: سوم کوچک

فاصله بین درجات سوم و پنجم: سوم بزرگ
 فاصله بین درجات چهارم و ششم: سوم کوچک
 فاصله بین درجات پنجم و هفتم: سوم کوچک
 فاصله بین درجات ششم و اکتاو: سوم بزرگ
 فاصله بین درجات هفتم و نهم: سوم بزرگ

۴-۹/۱ آشنایی با فواصل چهارم

کلیه فواصل چهارم در گام مینور تئوریک، فاصله چهارم درست (دو و نیم پرده) هستند غیر از فاصله بین درجات ششم و نهم که چهارم افزوده است. (سه پرده)
 فاصله بین درجات اول چهارم: چهارم درست
 فاصله بین درجات دوم و پنجم: چهارم درست
 فاصله بین درجات سوم و ششم: چهارم درست
 فاصله بین درجات چهارم و هفتم: چهارم درست
 فاصله بین درجات پنجم و هشتم: چهارم درست
 فاصله بین درجات ششم و نهم: چهارم افزوده
 فاصله بین درجات هفتم و دهم: چهارم درست

۵-۹/۱ آشنایی با فواصل پنجم

کلیه فواصل پنجم در گام مینور تئوریک، فاصله پنجم درست (سوم و نیم پرده) هستند غیر از فاصله بین درجات دوم و ششم که پنجم کاسته است. (سه پرده)
 فاصله بین درجات اول و پنجم: پنجم درست
 فاصله بین درجات دوم و ششم: پنجم کاسته
 فاصله بین درجات سوم و هفتم: پنجم درست

فاصله بین درجات چهارم و هشتم: پنجم درست
 فاصله بین درجات پنجم و نهم: پنجم درست
 فاصله بین درجات ششم و دهم: پنجم درست
 فاصله بین درجات هفتم و یازدهم: پنجم درست

۹/۱-۶ آشنایی با فواصل ششم

فاصله ششم بین درجات گام مینور نیز به دو صورت ششم کوچک (چهار پرده) و ششم بزرگ (چهار و نیم پرده) نمود پیدا می کنند.

فاصله بین درجات اول و ششم: ششم کوچک
 فاصله بین درجات دوم و هفتم: ششم کوچک
 فاصله بین درجات سوم و هشتم: ششم بزرگ
 فاصله بین درجات چهارم و نهم: ششم بزرگ
 فاصله بین درجات پنجم و دهم: ششم کوچک
 فاصله بین درجات ششم و یازدهم: ششم بزرگ
 فاصله بین درجات هفتم و دوازدهم: ششم بزرگ

۹/۱-۷ آشنایی با فواصل هفتم

فاصله هفتم بین درجات گام مینور نیز به دو صورت هفتم کوچک (پنج پرده) و هفتم بزرگ (پنج و نیم پرده) نمود پیدا می کنند.

فاصله بین درجات اول و هفتم: هفتم کوچک
 فاصله بین درجات دوم و هشتم: هفتم کوچک
 فاصله بین درجات سوم و نهم: هفتم بزرگ
 فاصله بین درجات چهارم و دهم: هفتم کوچک

فاصله بین درجات پنجم و یازدهم: هفتم کوچک
 فاصله بین درجات ششم و دوازدهم: هفتم بزرگ
 فاصله بین درجات هفتم و سیزدهم: هفتم کوچک

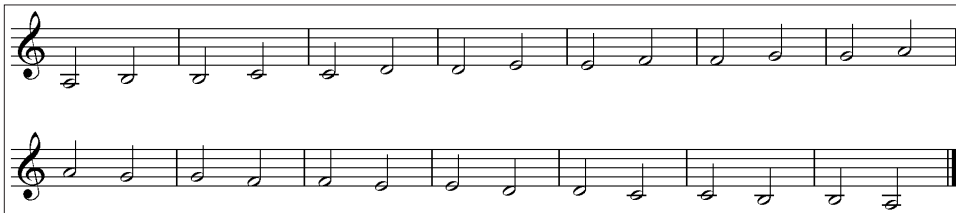
۸-۹/۱ آشنایی با فواصل هشتم

کلیه فواصل هشتم در گام مینور نیز هشتم درست هستند.

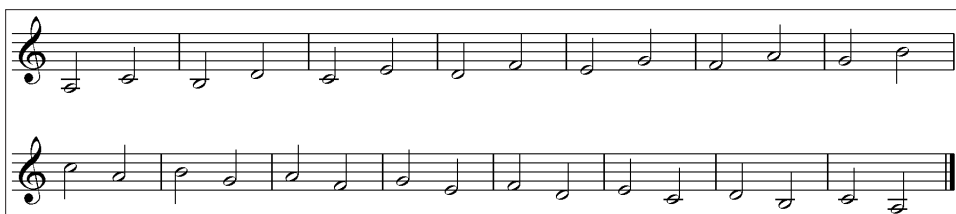
۹-۹/۱ شناخت سرایش فاصله دوم با ساز و بدون ساز

در ابتدا فواصل دوم را با ساز بخوانید و به خاطر بسپارید سپس سعی کنید آنها را بدون ساز بخوانید. این تمرینات را می‌توانید به گستره صوتی خود انتقال دهید.

۱۰-۹/۱ شناخت سرایش فاصله سوم با ساز و بدون ساز

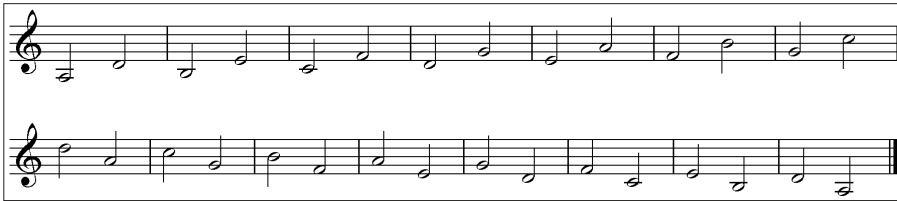
در ابتدا فواصل سوم را با ساز بخوانید و به خاطر بسپارید سپس سعی کنید آنها را بدون ساز بخوانید. این تمرینات را می‌توانید به گستره صوتی خود انتقال دهید.

۹/۱-۱۱ شناخت سرایش فواصل چهارم با ساز و بدون ساز

در ابتدا فواصل چهارم را با ساز بخوانید و به خاطر بسپارید سپس سعی کنید آن‌ها را بدون ساز بخوانید.

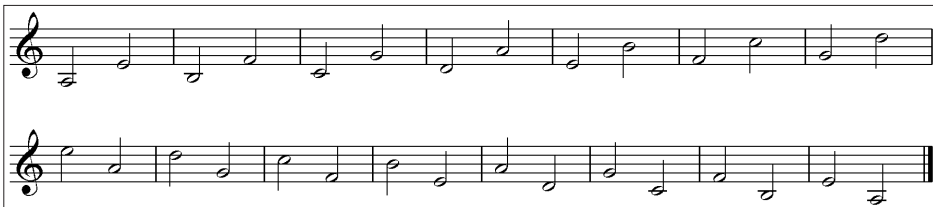
این تمرینات را می‌توانید به گستره صوتی خود انتقال دهید.

۹/۱-۱۲ شناخت سرایش فواصل پنجم با ساز و بدون ساز

در ابتدا فواصل پنجم را با ساز بخوانید و به خاطر بسپارید سپس سعی کنید آن‌ها را بدون ساز بخوانید.

این تمرینات را می‌توانید به گستره صوتی خود انتقال دهید.

۹/۱-۱۳ شناخت سرایش فواصل ششم با ساز و بدون ساز

در ابتدا فواصل ششم را با ساز بخوانید و به خاطر بسپارید سپس سعی کنید آن‌ها را بدون ساز بخوانید.

این تمرینات را می‌توانید به گستره صوتی خود انتقال دهید.

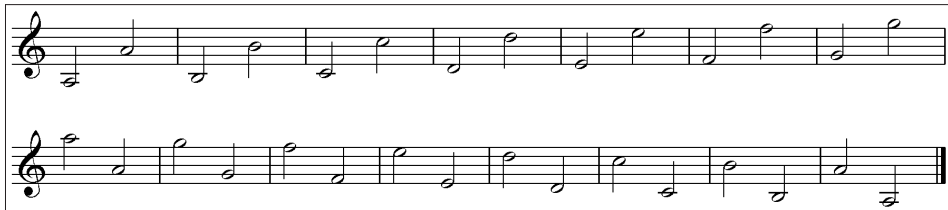
۹/۱-۱۴ شناخت سرایش فواصل هفتم با ساز و بدون ساز

در ابتدا فواصل هفتم را با ساز بخوانید و به خاطر بسپارید سپس سعی کنید آن‌ها را بدون ساز بخوانید.
این تمرینات را می‌توانید به گستره صوتی خود انتقال دهید.

۹/۱-۱۵ شناخت سرایش فواصل هشتم با ساز و بدون ساز

در ابتدا فواصل هشتم را با ساز بخوانید و به خاطر بسپارید سپس سعی کنید آن‌ها را بدون ساز بخوانید.
این تمرینات را می‌توانید به گستره صوتی خود انتقال دهید.

پرسش‌های چهارگزینه‌ای فصل نهم

۱. کدام فاصله‌های سوم شکل گرفته در گام مینور بین کدام درجات سوم کوچک است؟
 (الف) درجات دوم و چهارم
 (ب) درجات سوم و پنجم
 (ج) درجات ششم و اکتاو
 (د) درجات هفتم و نهم
۲. بین درجات ششم و نهم در فواصل چهارم در گام مینور تئوریک، کدام فاصله وجود دارد؟
 (الف) چهارم درست
 (ب) چهارم کاسته
 (ج) چهارم افزوده
 (د) چهارم بزرگ
۳. فاصله چهارم درست در گام مینور تئوریک چند پرده است؟
 (الف) دو پرده
 (ب) دو نیم پرده
 (ج) یک و نیم پرده
 (د) سه پرده
۴. فاصله‌ی بین کدام درجات در گام مینور تئوریک پنجم کاسته است؟
 (الف) درجات اول و پنجم
 (ب) درجات چهارم و هشتم
 (ج) درجات ششم و دهم
 (د) درجات دوم و ششم
۵. فاصله‌ی بین کدام درجات در گام مینور تئوریک چهار پرده است؟
 (الف) درجات دوم و هفتم
 (ب) درجات چهارم و نهم
 (ج) درجات ششم و یازدهم
 (د) درجات هفتم و دوازدهم

سؤال ۱	سؤال ۲	سؤال ۳	سؤال ۴	سؤال ۵
گزینه الف	گزینه ج	گزینه ب	گزینه د	گزینه الف

سؤالات عملی فصل نهم

۱. فواصل گام مینور (تئوریک) را شرح دهید.
۲. فواصل دوم تا هشتم را با ساز و بدون ساز بخوانید.

